

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
RAZVOJNE MOŽNOSTI OBČINE PIVKA

Ljubljana, julij 2006

MINKA SUŠELJ

IZJAVA

Študentka Minka Sušelj izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. Marjana Senjurja, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 19. julija 2006

Podpis: _____

KAZALO

1	Uvod	1
2	Gospodarski razvoj in regionalna politika	2
2.1	Pojem gospodarskega razvoja	2
2.2	Pomen regionalne politike	4
2.2.1	Razlike v razvitosti slovenskih regij	7
3	Predstavitev občine Pivka	13
3.1	Zgodovinski oris	13
3.2	Človeški viri	15
3.2.1	Demografski trendi	15
3.2.2	Trg delovne sile	16
3.2.3	Izobraževanje in usposabljanje	18
3.2.4	Zdravstvo in sociala	20
3.2.5	Kultura	20
3.3	Gospodarstvo	20
3.3.1	Razvitost občine	20
3.3.2	Splošne značilnosti gospodarstva občine	22
3.3.3	Finančni rezultati poslovanja podjetij	23
3.3.4	Produktivnost	23
3.3.5	Delovna stroškovnost	24
3.3.6	Izvozna usmerjenost	24
3.3.7	Investicijski izdatki	24
3.3.8	Samostojni podjetniki	25
3.3.9	Najpomembnejši podjetji v občini Pivka	26
3.4	Turizem	28
3.5	Podeželje	30
3.6	Infrastruktura in okolje	31
4	Izvajanje regionalne politike na lokalni ravni	33
4.1	Regionalna razvojna agencija Notranjsko – kraške regije	33
4.2	Lokalni pospeševalni center Pivka	35
4.3	Krpanov center – poslovno - izobraževalno vozlišče regije	38
5	Razvoj občine Pivka znotraj Notranjsko – kraške regije kot EKO regije	39
6	SWOT analiza	42
7	Sklep	43
	Literatura	45
	Viri	46

1 UVOD

Način življenja in možnosti lastnega razvoja, ki jih imam kot občanka Pivke, so drugačne, kot jih imajo prebivalci drugih predelov po Sloveniji. Dejstvo je, da vsi nimamo enakih življenjskih možnosti ter da živimo v bolj ali manj razvitih območjih. In nobeno veliko odkritje ni, da se Notranjsko – kraška regija, v katero spada občina Pivka, ne uvršča ravno med najbolj uspešne in razvite slovenske regije. V svojem diplomskem delu pa nočem objokovati tega dejstva, ampak želim predvsem najti prednosti in priložnosti občine za nadaljnji razvoj, saj je »odločitev pred nami, ali bomo pisali uspešno zgodovino svoje prihodnosti ali pa bomo zgolj opazovalci, kaj nam prinaša prihodnost naše lastne zgodovine« (Strategija razvoja Slovenije, 2005, str. 12).

Sposobnost lokalnega okolja, da izboljša življenje prebivalstvu, je odvisna od tega, koliko se je okolje sposobno prilagajati spremembam in vse večji konkurenci na trgu. Na njem se namreč ne srečuje zgolj gospodarstvo, temveč si med seboj konkurirajo tudi regije. Namen diplomskega dela je predvsem prikazati občino Pivka v luči gospodarskega razvoja in njegovih ključnih dejavnikov. Vsebinsko sem ga razdelila na pet delov.

V uvodnem delu sem pojasnila pojem gospodarskega razvoja. Kot sem že omenila, se le-ta ne širi enakomerno in zato obstajajo razvojna neskladja med posameznimi področji. Da bi ugotovila, na katerih področjih je Notranjsko – kraška regija bolj in kje slabše razvita, sem primerjala slovenske regije po kazalcih razvitosti, razvojne ogroženosti in razvojnih možnostih, ki se jih tudi uporablja za izračun indeksa razvojne ogroženosti. Nekaj besed pa sem namenila tudi regionalni politiki, katere dolgoročen cilj je doseganje visokega življenjskega standarda in kvalitete življenja ter boljšega zdravja prebivalcev vseh slovenskih regij s pospeševanjem razvoja okolju prijaznega gospodarstva ter zmanjševanjem razvojnega zaostanka manj razvitih slovenskih regij za povprečjem Slovenije.

Drugi del zajema predstavitev občine Pivka s kratkim zgodovinskim orisom ter analizo, narejeno z namenom ugotoviti trenutno stanje na področju gospodarstva, turizma, človeških virov, podeželja in infrastrukture, okolja ter prostora. Ugotoviti želim predvsem, koliko je občina razvita in kje se skrivajo njeni razvojni potenciali.

V tretjem delu želim prikazati povezanost med regionalno politiko in lokalnim razvojem. V našem primeru je na eni strani Regionalna razvojna agencija Notranjsko – kraške regije, ki spodbuja razvoj v regiji, na drugi pa Lokalni pospeševalni center, ki ima predvsem izvajalsko vlogo. Na tem mestu sem predstavila pomembne projekte, ki lahko prispevajo k gospodarskemu razvoju tako občine kot regije nasploh.

Notranjsko – kraška regija se od drugih regij razlikuje po geografskih značilnostih, specifikah rastlinskega in živalskega sveta, kulturni dediščini in načinu poseljevanja pokrajine. Da ima z vidika naravnih in okoljskih vrednot velike razvojne možnosti, ni nobenega dvoma. Četrto

poglavje predstavlja razvoj občine znotraj Notranjsko – kraške regije kot EKO regije, ki se kot taka zavezuje k skrbi za ohranjanje narave, obenem pa ne sme zavirati razvoja in slabšati življenjskih razmer prebivalcev. Na žalost o EKO regiji nisem našla nobene konkretne literature, dobila sem le interne podatke na Regionalni razvojni agenciji. Se mi pa vseeno zdi smiselno omeniti ta koncept, saj bo na njem slonel prihodnji razvoj občine in regije.

Zaradi boljše preglednosti bom vse ugotovitve strnila v zadnjem poglavju, za kar bom uporabila model SWOT analize.

2 GOSPODARSKI RAZVOJ IN REGIONALNA POLITIKA

Znotraj držav se gospodarski razvoj ne širi enakomerno po vseh področjih in regijah. Zato obstajajo znotraj držav bolj ali manj razvita področja (Senjur, 2002, str. 508). Tudi v Sloveniji so občutne razlike v gospodarski razvitosti in življenjskih možnostih prebivalstva med posameznimi območji v državi. Vse je odvisno od tega, ali živimo v napredni regiji ali v regiji, ki zaostaja v razvoju, v mestu ali na podeželju, na obrobju ali v središču mesta.

2.1 Pojem gospodarskega razvoja

Danes se vse več pozornosti namenja gospodarskemu razvoju in gospodarski rasti. Vse vlade si želijo hitrejše rasti in več razvoja. Sta torej »dve magični besedi, dva pojma, ki nam dasta misliti« (Senjur, 2002, str. 5).

Med gospodarskim razvojem in gospodarsko rastjo obstajajo določene razlike. Ko govorimo o rasti, imamo v mislih količinske spremembe, količinska razmerja in povečanja, merimo pa jo z rastjo realnega bruto domačega proizvoda. V nasprotju z gospodarsko rastjo, ki je ožji pojem, gospodarski razvoj označuje predvsem kakovostne premike na boljše - poudarek je na kakovosti, novostih, strukturnih spremembah in na povečanju. Opredelimo ga širše, saj vključuje gospodarsko rast kakor tudi izboljševanje kakovosti življenja in strukturne spremembe (Senjur, 2002, str. 7).

Hitrejši gospodarski razvoj omogoča večjo blaginjo državljanov ter višjo kakovost življenja, zato je potrebno vse več vlagati v ključne razvojne dejavnike. Razvoj določenega prostora je odvisen od številnih dejavnikov, med katerimi je vse bolj pomemben človeški potencial. Kadri, ki so v okolju na razpolago, in tisti, ki imajo možnost spodbujati gospodarski razvoj, razvijati ideje in odločati, so prvi zaviralci ali pospeševalci gospodarskega razvoja. Hitrost razvoja lokalnih skupnosti je odvisna od tega, kakšni ljudje sedijo v občinskih svetih ter koliko gospodarstvenika je župan, ki vodi lokalno skupnost (Filipič, 1997, str. 3 - 4). Ostali dejavniki, ki pomembno vplivajo na gospodarski razvoj določenega okolja, so prikazani v Prilogi 1.

V današnjem času predstavljata izobrazba in podjetništvo najpomembnejša nosilca gospodarskega razvoja (Senjur, 2002, str. 376). Evropska unija se je prav zato opredelila za razvoj »na znanju temelječe družbe«. Vlaganje v znanje postaja vse bolj pomemben dejavnik nacionalne konkurenčnosti in je nujno za prehod v na znanju temelječo družbo. Ta družba zahteva podjetništvo in inovativnost, saj naj bi bila večina novih delovnih mest ustvarjena prav v živahnih malih in srednjih podjetjih (Kavaš et al., 2000, str. 143), ki so bolj inovativna, fleksibilna, stroškovno učinkovita in hitra pri odkrivanju novih tržnih priložnosti. Po Vahčiču (Senjur, 2002, str. 384) je nastajanje majhnih in hitro rastočih podjetij – gazel, eden najpomembnejših dejavnikov gospodarskega razvoja. Rastejo na podlagi:

- izkoriščanja neizkoriščenih razvojnih potencialov: nezaposlena delovna sila, neizkoriščen kapital,
- na podlagi izkoriščanja lastnih inovacij, vendar ne na podlagi lastnih izdatkov za raziskave in razvoj,
- izkoriščajo in poiščejo tržne niše potencialnega in neizkoriščenega povpraševanja,
- polnijo luknjo v nepopolni strukturi velikosti podjetij, izkoriščajo neizkoriščene možnosti ekstenzivnega razvoja na strani dejavnikov, trgov in struktur.

Nikakor pa ne smemo pozabiti, da so za gospodarski razvoj pomembna tudi velika podjetja, saj prinašajo prihranke zaradi obsega, specializacijo strokovnjakov, management velikih projektov, večje raziskovalno - razvojne projekte ter konkurenčnost v globalnem svetovnem gospodarstvu (Senjur, 2002, str. 382 - 384).

Glede na to, da diplomsko delo obravnava razvoj lokalnega območja, naj omenim še moč lokalne skupnosti v vlogi razvojnega dejavnika. Lokalna skupnost mora stremeti k cilju postati dobro okolje za uspešna podjetja. Pomembno je, da ji uspe v regijo od drugod pritegniti zadostno število podjetij, oziroma znanja, ki bi nadgradilo tradicionalna znanja v nekem okolju, oziroma obdržati znanje, kadre in podjetja (Kavaš et al., 2000, str. 113). Lokalno inovativnost, kot jo imenuje Kavaš (Kavaš et al., 2000, str. 117 - 119), lahko povečamo z ustanavljanjem tehnoloških parkov, regionalnih razvojnih centrov, ki pospešujejo prenos tehnologije in razvoj podjetništva, regionalnimi skladi tveganega kapitala, s podjetniškimi in obrtnimi conami. Potrebno je razviti dejavnike gospodarskega razvoja, kot so kakovost delovne sile, tehnološki napredek, gospodarsko infrastrukturo, okolje in socialno varnost.

Dejstvo pa je, da so med slovenskimi občinami ogromne razlike v sposobnosti izvajanja predpisanih aktivnosti in odgovornosti. Običajno so občine premajhne ter finančno in kadrovsko prešibke, da bi samostojno izvajale razvojno oziroma industrijsko politiko. Njihova velika pomanjkljivost pa so tudi različne prioritete na občinski ravni, različne politične usmeritve, pomanjkanje strokovnih znanj, strateških pogledov ter zavesti o nujnosti določenih projektov (Kavaš et al., 2000, str. 245).

Poudarim naj, da ima vsako okolje edinstvene razmere, ki lahko pripomorejo ali pa zavrejo razvoj. Le razumevanje teh razmer in pravilno upravljanje s priložnostmi in nevarnostmi lahko pripeljeta do zelenega stanja - izboljšanja kvalitete življenja prebivalcev.

2.2 Pomen regionalne politike

Za boljše razumevanje različne razvitosti slovenskih regij in položaja občine Pivka bom nekaj besed namenila še regionalni politiki, o kateri se danes zelo rado govori. Raznolikost regij je pomembna in izrazita značilnost Slovenije. Vzroke za nastale razlike lahko iščemo v naravnih, geografskih, historičnih kot tudi ekonomskih, ekoloških in upravno- političnih pogojih. Ta neenakomerna narava pogojev in gospodarska razporeditev po regijah se odraža tako v različni gostoti in socialnem položaju prebivalstva kot tudi v strukturi delovne sile ter infrastrukturni opremljenosti (Ravbar, 2005, str. 46). Prevelike razlike med regijami povzročijo (Farič, 1999, str. 21 - 23):

- ekonomske probleme: razlike med regijami lahko vplivajo na neučinkovitost narodnega gospodarstva, kar pa vpliva tudi na znižanje stopnje gospodarske rasti,
- socialne in politične probleme: regionalne razlike so lahko osnova za nezmožnost doseganja podobnih oziroma enakih življenjskih pogojev na območju cele države,
- ekološke probleme: problemi aglomeracij odpirajo celo vrsto ekoloških problemov.

Neizenačenost življenjskih pogojev in želja po gospodarskem integriranju celotnega državnega teritorija narekuje oblikovanje politik, ki naj bi prebivalcem omogočile primerljive razmere za življenje in delo. Regionalna politika obstaja zaradi trajnega obstoja razlik med regijami, ki imajo močan učinek na ekonomsko blaginjo regij v državi (Armstrong, Taylor, 2000, str. 203). Opredelimo jo lahko kot obliko intervencije države z namenom vplivanja na uravnoteženo porazdelitev ekonomske aktivnosti ter zmanjševati socialne in ekonomske razlike med regijami (Kuljaj, 2002, str. 2). Predstavlja »temeljno orodje za dolgoročno in usklajeno usmerjanje prostorskega in regionalnega razvoja ter pomeni doseženo stopnjo soglasja o temeljnih problemih in ciljih usmerjanja regionalnega razvoja na državni, pokrajinski in občinskih ravneh z upoštevanjem aktualnih evropskih povezav« (Ravbar, 2005, str. 43). Politika spodbujanja skladnega regionalnega razvoja je torej »obveznost vseh nosilcev odločanja ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja« (Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, 2005).

Slovenija se je že v preteklosti zavedla pomena regionalne politike. Plansko gospodarstvo v zgodnjih sedemdesetih letih dvajsetega stoletja je razvilo koncept policentričnega razvoja Slovenije (Pečar, 2002, str. 14). Sprejetih je bilo vrsta zakonov in ukrepov, katerih cilj je bil zmanjševanje razlik med območji glede delovnih in življenjskih razmer. Kljub določenim pozitivnim rezultatom, ki jih je dal bolj uravnoteženi regionalni razvoj v Sloveniji v obdobju pred letom 1990 (infrastruktura se je izboljšala, struktura gospodarstva je postala bolj raznolika, zaposlovanje je naraščalo z višjo stopnjo), pa so določeni problemi ostali nerešeni

(beg možganov) (Kavaš, 2004, str. 7). Po osamosvojitvi so se regionalne strukturne razlike na področju zaposlovanja, prehoda v tržno ekonomijo, okolja, kakovosti bivanja in izobraževanja povečale. Poleg problemov na določenih območjih, ki so bili posledica zloma gospodarstva, se pridružijo še »centralizacija države, neupoštevanje razvojnih potencialov regij pri oblikovanju sektorskih politik in odsotnost koordinacije sektorskih politik, zmanjševanje sredstev za neposredno regionalno politiko ter neustrezna organiziranost spodbujanja regionalnega razvoja« (Kavaš, 2004, str. 7).

Potrebno se je zavedati, da je odpravljanje regionalnih razvojnih razlik dolgotrajno in težavno. Najprej je potrebno določiti regionalne probleme in vzroke za te probleme, cilje (po možnosti kvantitativne), strategijo ter opredeliti instrumente. Na koncu pa sledi še, poudarja Vanhove, vrednotenje politike (Vanhove, 1999, str. 57). Da bi dosegli zastavljene cilje, potrebujemo uspešno in učinkovito regionalno politiko. Maskell navaja naslednje štiri predpogoje za uspešno regionalno politiko (Maskell, 2000, str. 70):

- Dobra regionalna politika je odvisna od natančnega konteksta, upoštevajoč posebnosti gospodarske strukture regije in netržnih institucij.
- Dobra regionalna politika je tržno usmerjena in podpira dejavnosti, ki jih je tržišče že izbralo.
- Dobra regionalna politika se odziva na proces globalizacije na načine, kot so: (a) učenje, (b) pomoč podjetjem, da premostijo kognitivno oddaljenost od dragocenih osnov znanja, ki se nahajajo zunaj njihovega dosega, ter (c) akumulirati in ščititi socialni kapital, ki je nujen za sodelovanje in izmenjavo deloma pritajenega znanja med podjetji.
- Institucionalni pogoji ekonomske globalizacije za politiko regionalnega razvoja se morajo razlikovati: regionalno identični institucionalni okviri posameznih držav bodo malo pripomogli k regionalni konkurenčnosti.

Razvoj novih proizvodnih, informacijskih in komunikacijskih tehnologij, tehnične inovacije, fleksibilizacija delovnega časa, pomembnost znanja in individualnih sposobnosti kličejo po novih strategijah regionalne politike.

V današnjem času se vse bolj omenja teorijo učeče se regije, katere ključni faktorji so ustvarjanje dodane vrednosti, inovacijsko okolje, decentralizacija proizvodnje (rast industrijskih »clustrov«), večanje stroškov v središčih, stare industrije se selijo v območja z nižjimi stroški, specializacija novih proizvodenj ter prisotnost raziskovalnega instrumentarija. Vse bolj pomembno je spoštovanje trajnostnega razvoja, ki predvideva, da se poleg gospodarske enakovredno obravnavata tudi socialna in okoljska komponenta razvoja.

Cilj nove regionalne politike ni le zmanjševanje razlik med posameznimi območji v državi, ampak predvsem spodbujanje razvojnih polov in mednarodne konkurenčnosti vseh delov države ter s tem razvoj celotne države. Cilji spodbujanja skladnega regionalnega razvoja v Sloveniji so opredeljeni v Zakonu o skladnem regionalnem razvoju. Z njimi si je Slovenija

zadala nalogo zmanjšati razlike v gospodarski razvitosti in življenjskih možnostih prebivalstva med posameznimi območji v državi, preprečiti nastajanje novih območij z večjimi razvojnimi problemi ter povečati blagostanje prebivalstva v razvojnih regijah ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja.

Slovenija spodbuja skladen regionalni razvoj z razvojem mreže regionalnih institucij, investicijami državnega pomena in dodeljevanjem regionalnih spodbud. Spodbude se dodeljujejo v obliki (a) subvencij, (b) ugodnih posojil, (c) poroštev, (d) davčnih oprostitev in olajšav, kot so določene z davčnimi predpisi, (e) kapitalskih vložkov, (f) prenosa državnega premoženja v upravljanje javnim skladom z namenom vlaganja tega premoženja v regionalne razvojne projekte in (g) prenosa državnega premoženja v last, posest ali upravljanje občinam in zvezam občin z namenom uporabe tega premoženja v razvojne namene (Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, 2005).

Regionalna politika si prizadeva biti prisotna na celotnem območju države, še posebej aktivno pa na prednostnih območjih. To pomeni na območjih, ki v razvoju zaostajajo ali so razvojno omejevana. Decembra 2005 sprejeta »Uredba o prednostnih območjih za dodeljevanje regionalnih spodbud in metodologiji za izračun indeksa razvojne ogroženosti za programsko obdobje 2007 - 2013« določa sledeča prednostna območja za dodeljevanje regionalnih spodbud:

- razvojne regije, v katere so povezane občine, ki so oblikovale svet regije po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, izhajajoč iz statistične teritorialne členitve na ravni NUTS-3,
- občine ob zunanji meji Evropske Unije z Republiko Hrvaško,
- občine, v katerih avtohtono bivata madžarska in italijanska narodna skupnost,
- občine, v katerih avtohtono bivajo pripadniki romske etnične skupnosti.

Za določitev razvitosti razvojnih regij se uporablja indeks razvojne ogroženosti, izračunan na podlagi ponderacije kazalnikov razvitosti, ogroženosti in razvojnih možnosti.

Tabela 1: Kazalniki za izračun indeksa razvojne ogroženosti

1. Razvitost	2. Ogroženost	3. Razvojne možnosti
BDP na prebivalca	Stopnja registrirane brezposelnosti	Povprečno število let šolanja
Bruto osnova za dohodnino na prebivalca	Indeks staranja prebivalstva	Delež površine v območju Natura 2000 od skupne površine
BDV gospodarske družbe / zaposlenega	Delež prebivalstva, priključenega na javno kanalizacijo	Število delovnih mest na delovno aktivno prebivalstvo v regiji
Stopnja formalne (registrirane) zaposlenosti		

Vir: Kavaš, Pečar, Kušar, 2005, str. 6.

Indeks razvojne ogroženosti upošteva kazalnike z različnih področij in ne le gospodarski vidik razvitosti. Poleg te prednosti pa naj omenim še, da so podatki za izračun indeksa pretežno dosegljivi tudi na ravni občin (razen BDP na prebivalca in povprečnega števila let šolanja) ter je kot nek sintezni kazalnik razvitosti uporaben za vse namene, kjer je potrebno upoštevati različno stopnjo razvitosti regij. Edina slabost omenjene metodologije je, da so vrednosti kazalnika Indeksa razvojne ogroženosti odvisne od tega, katere kazalnike upoštevamo oz. kateremu damo večjo težo (gospodarstvo, okolje, prostor ...) (Kavaš, Pečar, Kušar, 2005, str. 20).

2.2.1 Razlike v razvitosti slovenskih regij

V Sloveniji uporabljamo teritorialno razdelitev na podlagi vladne Uredbe o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (SKTE), ki »predstavlja nacionalni standard za evidentiranje, zbiranje, obdelovanje, analiziranje, posredovanje in izkazovanje podatkov o teritorialni razdelitvi države« (Uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot, 2000). Celotni teritorij Republike Slovenije je po SKTE razdeljen na enajst ravni. Od tega je prvih pet ravni vsebinsko smiselno razčlenjenih tako, da to ustreza tudi evropski nomenklaturi NUTS (Nomenclature of territorial units for statistics), ki jo države članice EU uporabljajo za izkazovanje regionalnih statistik. Gre za petnivojsko hierarhično klasifikacijo s tremi regionalnimi nivoji in dvema lokalnima nivojema. Nižje ravni NUTS klasifikacije se imenujejo »lokalne administrativne enote« (LAU- local administrative units) in predstavljajo okrožja ter občine.

Poudariti moram, da Slovenija nima vmesne stopnje med občino in državo, ki bi imela tudi upravno – administrativno funkcijo. Potreba po oblikovanju te vmesne stopnje, ki jo poznajo evropske države, pa je zaradi vedno večje vloge, ki jo imajo regije v zgodovinskem, kulturnem in gospodarskem pogledu, vse večja. To vmesno stopnjo bo opredelil Zakon o ustanovitvi pokrajin.

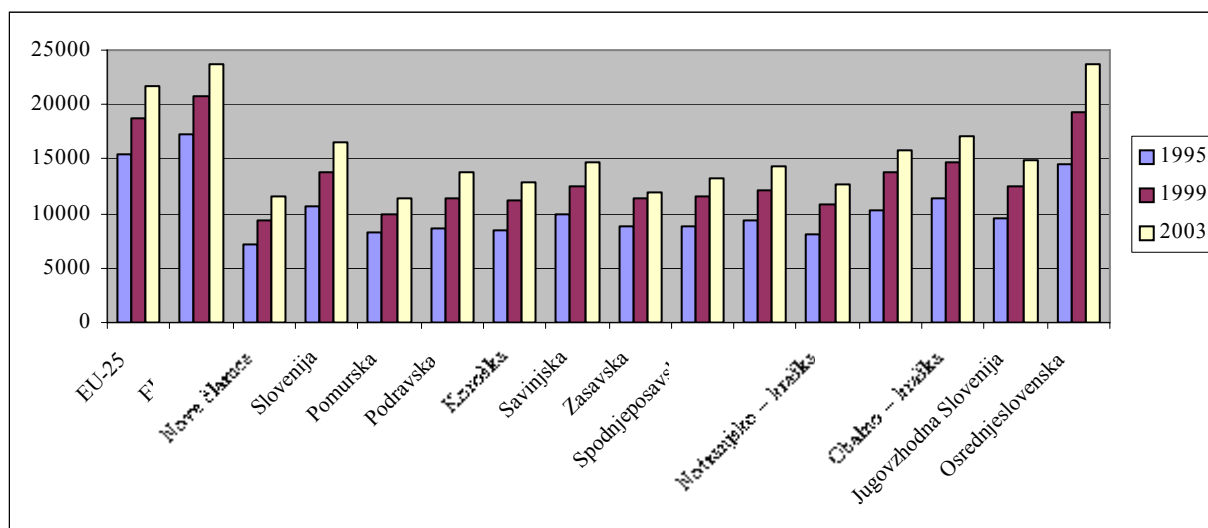
Statistični urad RS za zbiranje podatkov uporablja začasen pojem »statistična regija«, ki je opredeljen v Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja Slovenije (ZSRR) iz leta 1999. V novem ZSRR iz leta 2005 pa zasledimo izraz »razvojna regija«, ki je opredeljena kot »funkcionalna ozemeljska enota za izvajanje regionalne politike, ki jo v enovito zaključeno prostorsko celoto združujejo poselitveni, gospodarski, infrastrukturni in naravni sistemi ter na kateri je mogoče zagotoviti enake možnosti za skladen regionalni razvoj«. V svojem diplomskem delu sem uporabila pojem »statistična regija« ter primerjala razvoj le-teh v Sloveniji s pomočjo kazalcev gospodarske razvitosti, kazalcev razvojne ogroženosti in kazalcev razvojnih možnosti.

Regionalna razvitost

Razvitost je relativen pojem in ga lahko primerjamo v času in prostoru. Gospodarsko razvitost neke teritorialne enote (regije, države) pogosto ocenjujemo z ustvarjenim bruto domačim

proizvodom (BDP), ki kaže rezultate ekonomske aktivnosti, dosežene v posameznih teritorialnih enotah v določenem obdobju, kot tudi raven sposobnosti za razvoj v neki družbi (Pečar, 2005, str. 29). Ker je v različno velikih teritorialnih enotah ustvarjena različna višina BDP, moramo uporabiti kazalnik BDP na prebivalca. Na ta način bom lahko prikazala življenjsko raven prebivalcev posamezne regije. Da bi lahko primerjala slovenske regije s povprečjem EU, sem uporabila BDP na prebivalca po pariteti kupne moči¹.

Slika 1: Bruto domači proizvod po pariteti kupne moči na prebivalca

Vir. Podatki iz Priloge 2; Lastni prikaz.

Iz zgornje Slike 1 je lepo razvidno, da je BDP po kupni moči na prebivalca v obdobju od leta 1995 do leta 2003 zrasel v vseh slovenskih statističnih regijah, najbolj pa se je povečal v Osrednjeslovenski regiji. Ugotovila sem, da Sloveniji do leta 2003 ni uspelo zaustaviti povečevanja razlik v razvitosti med regijami, saj se je razmerje med najmanj razvito Pomursko regijo in najbolj razvito Osrednjeslovensko regijo celo povečalo, in sicer z 1:1,77 v letu 1995 na 1:2,10 v letu 2003. Vzrok za naraščanje regionalnih razlik lahko pripišemo hitrejši krepitvi Osrednjeslovenske regije in ne zmanjševanju razvitosti v najmanj razviti Pomurski regiji.

Da ima Osrednjeslovenska regija močno vlogo ekonomskega centra države, ki pomembno vpliva na medregionalne razlike v Sloveniji, lahko dokažemo s pomočjo koeficienta variacije². Le-ta se je v letu 2002 povečal za 2,3 odstotne točke glede na leto 1995 in je znašal 24,9%. Ko sem iz analize izvzela Osrednjeslovensko regijo, ki ima najvišji BDP na prebivalca po kupni moči, se je koeficient variacije znižal in v letu 2002 znašal 16,1%.

Če primerjamo nivo razvitosti slovenskih statističnih regij v primerjavi s povprečjem EU-15, ugotovimo, da se le-ta v letu 2003 giblje od malo nad povprečjem EU-15 (Osrednjeslovenska

¹ PKM so posebni indeksi cen, ki kažejo razmerje v ravni cen med državami in izenačujejo kupno moč različnih valut.

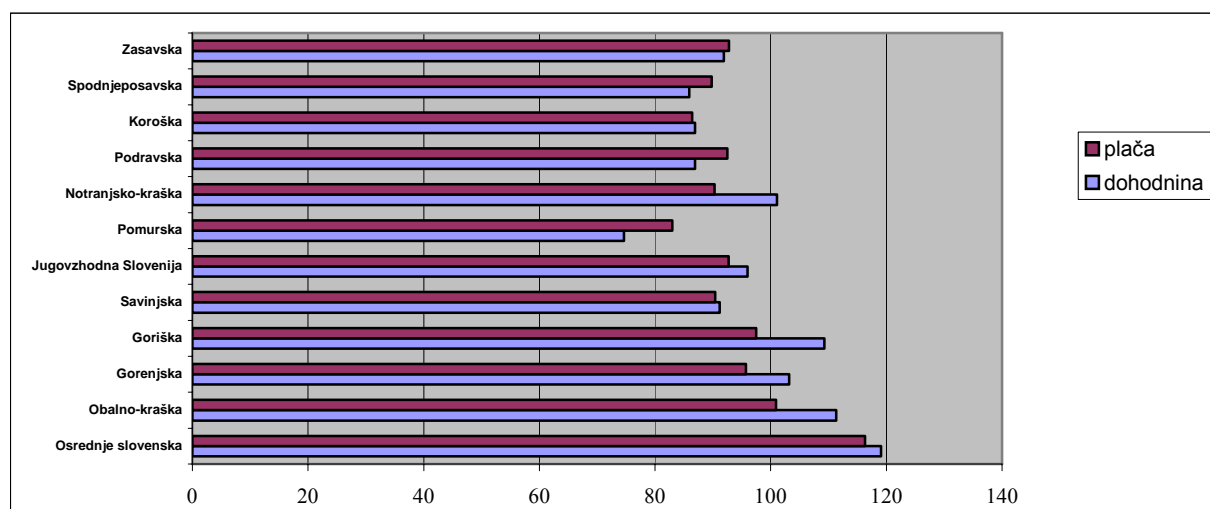
² Definiran je kot količnik med standardnim odklonom in povprečjem, ki ga korigiramo še z upoštevanjem različne velikosti regij.

regija) do približno polovice tega povprečja (Pomurska regija). Povprečje EU-25 je v letu 2003 presegla le Osrednjeslovenska regija, in sicer za 9 indeksnih točk, medtem ko je Pomurje doseglo le 52,1% razvitosti EU-25. Slovenske regije sem primerjala še s povprečjem BDP na prebivalca po kupni moči desetih novih članic in ugotovila, da so vse slovenske regije, razen Prekmurske, nad tem povprečjem. Dodala pa sem še primerjavo z regijami na NUTS 3 ravni v sosednjih državah, ki mejijo na Slovenijo (Priloga 2). Med sosednjimi regijami so v letu 2003 presegle povprečje EU-25 vse tri regije v Furlaniji Julijski Krajini ter Celovec – Beljak na avstrijskem Koroškem. Najbolj pa zaostaja madžarska regija Zala, ki dosega le 55,4 % evropskega povprečja.

Slovenija je med tistimi državami razširjene EU, ki imajo najmanjše regionalne razlike. Težko pa je z gotovostjo trditi, ali se regionalne razlike v Sloveniji povečujejo ali zmanjšujejo. Problem je v opredelitvi divergence in kako ključne parametre kvantificirati, da ugotovimo, ali se razlike povečujejo ali zmanjšujejo (Button, Kenneth John, 1999, str. 8). In čeprav regije v Sloveniji kažejo pozitivno gospodarsko rast, prepočasna dinamika nekoliko otežuje doseg zastavljenega gospodarskega razvojnega cilja Strategije razvoja Slovenije, da bi do leta 2013 dosegli in presegli povprečen nivo razvitosti razširjene EU.

Poleg regionalnih razlik, merjenih v ekonomski moči gospodarstva, sem zasledila tudi razlike, čeprav manjše, v ekonomski moči prebivalstva, ki posredno kaže na socialni položaj prebivalcev obravnavanega območja. Spodnji graf nam prikazuje, da je imelo v letu 2003 pet slovenskih regij nadpovprečno osnovo za dohodnino. Najbolj odstopa Osrednjeslovenska, ki je presegla slovensko povprečje za 19,1%, medtem ko ima najnižjo osnovo za dohodnino na prebivalca Pomurska regija in dosega slabih 75% slovenskega povprečja. Osnova za dohodnino temelji pretežno na osebnih prejemkih, med katerimi imajo največji delež plače, ki prav tako ne kažejo velikih medregionalnih razlik v Sloveniji.

Slika 2: Bruto plača na zaposlenega in osnova za dohodnino na prebivalca, 2003 (Indeks, Slovenija = 100)

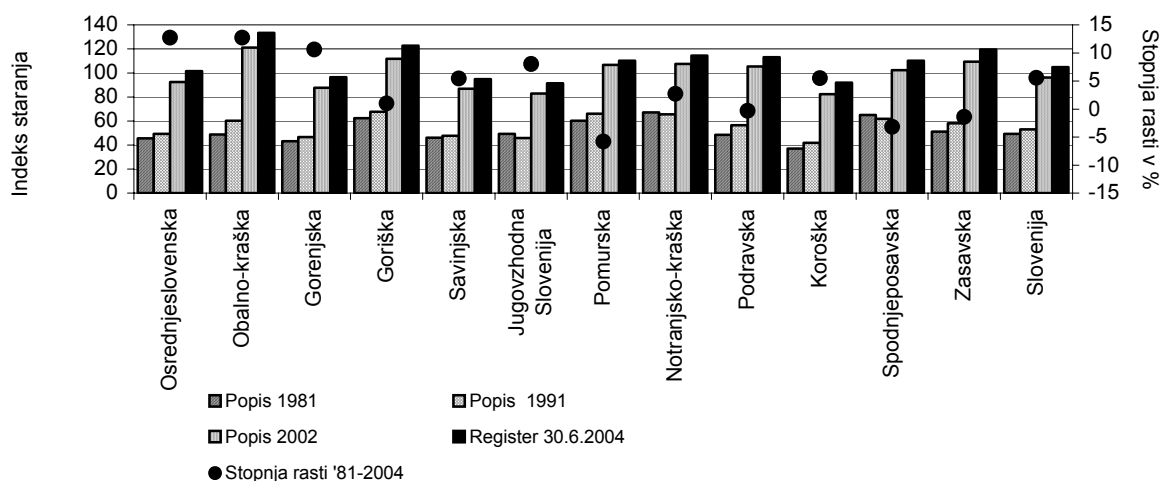
Vir: Podatki iz Priloge 3; Lastni prikaz.

Razlike v gospodarski razvitosti slovenskih regij nam kažejo tudi podatki o delovnih mestih na delovno aktivne³. Najvišji indeks dnevne migracije in s tem največji presežek delovnih mest nad tam bivajočim formalnim delovno aktivnim prebivalstvom ima Osrednjeslovenska regija. Do leta 2002 sta imeli rahel presežek še Savinjska in Podravska regija. Vse regije, razen Osrednjeslovenske regije, so v proučevanem obdobju znižale indeks dnevne migracije. Največje pomanjkanje delovnih mest glede na tam živeče delovno aktivno prebivalstvo in najnižji indeks dnevne migracije zaposlenih je v letu 2004 imela Zasavska regija, saj je izkazovala okoli 20% manj delovnih mest kot je imela formalno delovno aktivnega prebivalstva (Pečar, 2005, str. 55 - 58). Pomanjkanje delovnih mest v posameznih regijah povzroča večjo dnevno migracijo zaposlenih, saj si bo domače delovno aktivno prebivalstvo poiskalo delo izven območja regije, in višjo stopnjo brezposelnosti.

Prebivalstvo

V današnjem času smo priča pospešenemu staranju prebivalstva. Podaljšanje življenjske dobe prebivalstva, manjša smrtnost prebivalstva in vse nižja rodnost povečujejo delež starega prebivalstva (nad 64 let) in zmanjšujejo delež mladega prebivalstva (0-14 let). Na podlagi podatkov iz popisov prebivalstva sem ugotovila, da se je indeks staranja prebivalstva, ki kaže razmerje med starim in mladim prebivalstvom, začel večati že po letu 1981, še intenzivneje pa po letu 1991 (glej Slika 3).

Slika 3: Indeks staranja in stopnja rasti prebivalstva 1981-2004

Vir: Pečar, 2002, str. 23.

³ Podatki o (formalno) registriranem delovno aktivnem prebivalstvu so na voljo po kraju dela in po kraju bivanja. Podatki po kraju dela v bistvu kažejo delovna mesta. Iz primerjave podatkov po kraju dela in kraju bivanja pa posredno dobimo pomembno informacijo o neto toku delovnih migracij zaposlenih.

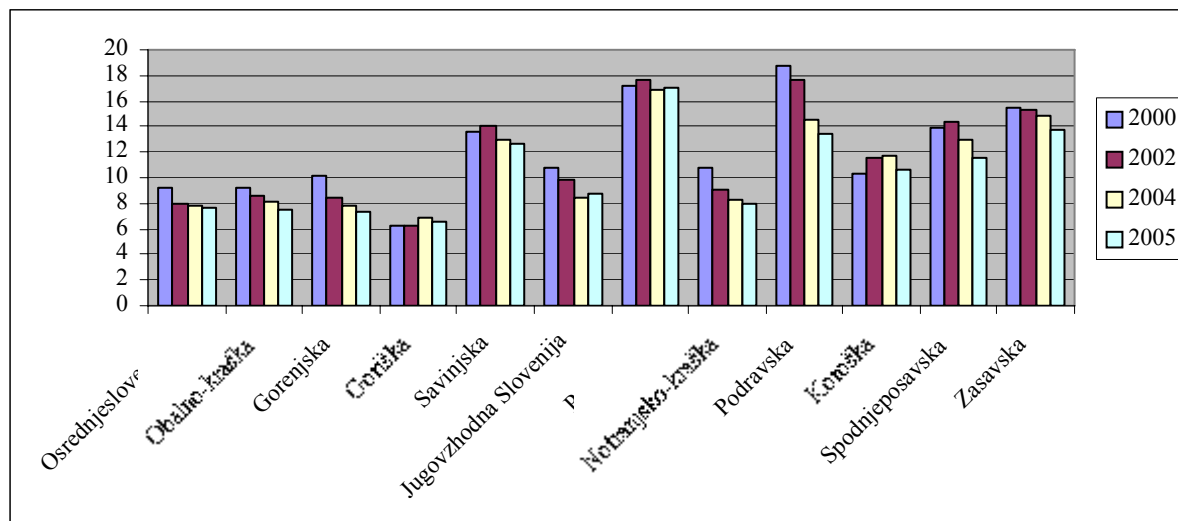
Vplivi staranja prebivalstva bodo vidni predvsem pri pokojninah, zdravstvenem in socialnem varstvu (oskrba večjega števila starih ljudi in gradnja objektov za institucionalno varstvo starejših oseb), delovno sposobnem prebivalstvu in posledično gospodarski rasti.

Trg dela

Kot eden najbolj razširjenih kazalcev za prikazovanje nerazvitosti in strukturnih problemov regij velja stopnja brezposelnosti. Evropska unija uporablja na ravni regij anketno brezposelnost, medtem ko Slovenija, zaradi premajhnega vzorca v nekaterih regijah, registrirano stopnjo brezposelnosti, ki jo prikazujemo kot odstotni delež registriranih brezposelnih oseb v registriranem aktivnem prebivalstvu (registrirani delovno aktivno in registrirani brezposelni).

Stopnja registrirane brezposelnosti se v večini regij znižuje od leta 2000 dalje in je posledica zmanjšanja števila brezposelnih zaradi večje ponudbe delovnih mest v regijah, precej pa je k temu pripomoglo tudi črtanje brezposelnih iz evidenc zaradi različnih razlogov (Kazalniki razvoja Slovenije, 2006, str. 80). V letu 2005 se je stopnja registrirane brezposelnosti znižala glede na predhodno leto, vendar pa se je razlika med regijama z najnižjo in najvišjo brezposelnostjo vseeno nekoliko povečala, ker se je spet zvišala stopnja registrirane brezposelnosti v Pomurski in znižala v Goriški regiji.

Slika 4: Stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah, Slovenija, 2000 – 2005

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006; Lastni prikaz.

V vseh regijah je problematična struktura brezposelnosti, ki se v vsaki regiji kaže na drugačen način, v bistvu pa odraža neusklajenost ponudbe in povpraševanja po delovnih mestih. To pomeni, da visoka stopnja brezposelnosti ni nujno le posledica splošnega pomanjkanja delovnih mest, pač pa tudi neskladij na trgu dela, ko so delovna mesta sicer na voljo, vendar se brezposelni kljub temu ne morejo zaposliti, ker nimajo ustrezne kvalifikacije (Pečar, 2005, str. 54). Brezposelnost je pogosto povezana z nizko izobrazbeno strukturo brezposelnih,

nezmožnost zaposlitve v regiji prebivanja pa posledično vpliva tudi na selitveno gibanje prebivalstva.

Medregionalna neskladja, sicer veliko manjša kot pri stopnji registrirane brezposelnosti, sem zasledila tudi pri stopnji formalne zaposlenosti. Le-ta je začela, po precejšnjem padcu zaposlenosti v vseh regijah v začetku 90. let, rahlo naraščati po letu 1997. V letu 2004 ima najvišjo formalno stopnjo zaposlenosti Notranjsko- kraška regija (59,0%), nadpovprečna pa je še v Jugovzhodni Sloveniji, Osrednjeslovenski, Goriški, Gorenjski in Obalno-kraški regiji. Najnižjo formalno stopnjo zaposlenosti ima Podravska regija (51,6%). Polna zaposlenost je cilj vrste strateških dokumentov (npr. Evropska strategija zaposlovanja iz leta 1997, kasneje dopolnjena z Lizbonskimi cilji) in velja za gonilo nadaljnega razvoja.

Izobrazba

Povprečno število let šolanja kaže na izobrazbeno raven prebivalstva, ki je po statističnih regijah v Sloveniji precej izenačena. Najvišje povprečno število let šolanja prebivalcev nad 15 let ima Osrednjeslovenska regija z 11,27 let šolanja v letu 2002, najnižjo pa Pomurska regija z 10,02 leti šolanja. Med ostalimi regijami razlike niso velike (Priloga 4).

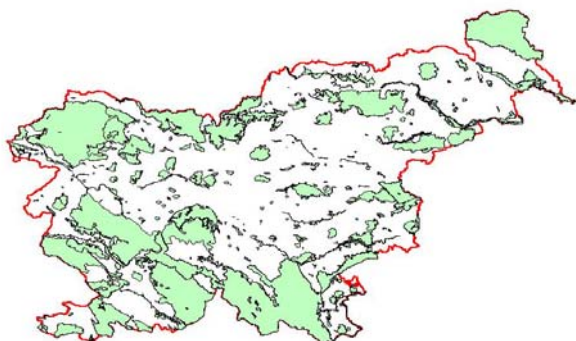
Iz primerjave med letom 1981 in letom 2002 sem tudi ugotovila, da se je število let šolanja v povprečju povečalo za slabo leto na vsakih deset let (oziroma 11 let), pri tem pa se je povprečna raven izobrazbe bolj zviševala v regijah, ki so imele slabšo izobrazbeno raven.

Okolje in krajina

V današnjem času se vse pogosteje poudarja pomembnost okolja. In ker je sanacija odpadnih voda eden od prednostnih ciljev okoljske direktive o varstvu voda, me je zanimala opremljenost regij s komunalno infrastrukturo. Ugotovila sem precejšnjo razliko med Osrednjeslovensko regijo kot regijo z najvišjim (66,9% v letu 2002) in Pomursko regijo kot regijo z najnižjim deležem prebivalstva, priključenega na javno kanalizacijo (31,2%). Kar osem regij se po tem kazalcu nahaja pod slovenskim povprečjem (49,9%), kar kaže na neustrezno komunalno infrastrukturo v Sloveniji.

Zagotavljanje trajnostnega razvoja je eno temeljnih načel Strategije razvoja Slovenije, zato so (za) varovana območja obravnavana kot razvojni potencial slovenskih regij, ki povečujejo privlačnost za razvoj dejavnosti, povezanih z viri, ki jih ta območja nudijo. Za primerjavo med regijami sem uporabila delež površine območij Natura 2000, ki jo opredelimo kot mrežo evropskih naravovarstveno najpomembnejših območij, ki so namenjena preprečevanju izgube redkih in ogroženih vrst in habitatov.

Slika 5: Delež površine območij Natura 2000 v letu 2004

Vir: Natura 2000, 2006.

Po deležu območij Natura 2000 v letu 2004 izstopa Notranjsko - kraška regija, kjer ima status območij Natura 2000 kar 53,6% (Priloga 5) njene površine in se tako primerjalno uvršča na prvo mesto med slovenskimi regijami. V regiji je že nekaj zavarovanih območij (npr. Notranjski regijski park) in nekaj območij, predlaganih za zavarovanje (npr. Regijski park Snežnik). Najmanjši delež območij Natura 2000 je v letu 2004 imela Spodnjeposavska regija (18,5%).

3 PREDSTAVITEV OBČINE PIVKA

Občina Pivka leži v osrčju Notranjsko - kraške regije na območju kraške Zgornje Pivke, dela gozdnatih planot Javornika in Snežnika, Košanske doline in doline reke Reke, delno pa seže tudi v Brkine. Razteza se v obsegu 223 km², kar pomeni 15% površine Notranjsko - kraške regije. V občini je 29 naselij, v katerih živi blizu 6000 prebivalcev. Njene sosednje občine so občina Postojna, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina in Divača.

3.1 Zgodovinski oris

Občina Pivka je nastala konec leta 1994 z razdelitvijo postojnske občine. Ime je dobila po naselju Pivka⁴, ki je edino mestno naselje v občini. Kraj je imel v svoji skoraj 700-letni zgodovini več imen. Prvotno ime Sancti Petri super Piucha, ki je hkrati najstarejša omemba kraja, je iz leta 1300. Listina oglejskega patriarha Petra Gere omenja, da je patriarh podelil goriškima vojnima veteranoma Henriku in Giraldu v fevd ozemlje v Šempetru na Pivki. V zgodovinskem zborniku iz leta 1855 navaja zgodovinar Peter Hitzinger del navedene listine dobesedno: Št. Peter na Pivki. Sedanje ime Pivka je naselje dobilo po drugi svetovni vojni (Spletna stran Občine Pivka, 2006).

⁴ Ime Pivka se poleg imena za občino pojavlja tudi za reko in mestno naselje, ki predstavlja občinsko upravno središče.

Sledovi človeka na ozemlju Pivke segajo že v staro kameno dobo, ko se je preživiljal kot lovec ter si iskal zavetja pod previsnimi stenami in v skalnih votlinah. Zanesljiv dokaz o prisotnosti ledenodobnega človeka na tem območju so najdbe v Parski golobini (kosi kamenega orodja in ostanki lovskega plena). V železni dobi je bilo območje Pivke že precej naseljeno. Kot pomembni kulturni ostanki iz teh časov veljajo gradišča, saj sodijo med redke arheološke spomenike, ki so se ohranili na površju, tako da jih lahko vidimo še danes.

Prometno lego ozemlja in poti, ki vodijo preko njega, so uporabljali že predzgodovinski prebivalci. Toda prve ceste so na tem področju zgradili Rimljani. Za naše kraje je pomembna zlasti rimska cesta, ki je vodila med Primožem (718 m) pri Pivki in Šilentabrom ter povezovala Javorniško planoto s Košansko dolino. Rimljani so se na tem področju tudi naseljevali. Pred kakimi 1000 leti pa so obe dolini dodobra poselili naši slovanski predniki. Ohranjeni urbarji za gospodstvu Postojna in Prem, iz leta 1498, dokazujejo, da je vseh 29 sedanjih vasi živelo že tedaj.

V 15. stoletju so bili ti kraji podložni posvetni gosposki na Premu ali v Postojni ter cerkveni gosposki v Košani ali Slavini. V tistem času so bili tudi siloviti turški vpadi in kužne bolezni, tako da je bilo ob koncu stoletja veliko število kmetij opustelih, na nekaterih pa so se že naselili prišleki, ki so pred Turki pribežali z jugoslovenskega juga. Edini srednjeveški grad v teh krajih je bil Šilentabor, pozidan leta 1471 kot protiturška utrdba; v njegovih 50 izbah in kaščah so pred Turki in drugimi roparji, ki so pogostoma krožili po deželi, našli zavetje prebivalci okoliških vasi z obeh strani grebena. Grad je pogorel. V izročilu je ostalo, da so ga razdejali puntarji, saj se je zadnja bitka poslednjega vseslovenskega kmečkega upora leta 1635 odvijala prav na tem območju. A zgodovina ve povedati, da je grad leta 1700 močno poškodovala strela, dokončno pa so ga razdejali Francozi v napoleonskih vojnah 100 let kasneje.

Novi vek se je na Pivškem zgodil sredi 19. stoletja. Prihod južne železnice 1857. leta, ki je povezovala Dunaj in Trst, je kraju prinesel nov razvoj. Z zgraditvijo odcepa železniške proge proti Reki je takratni Šempeter na Krasu (današnja Pivka) postal pomembno železniško križišče v Srednji Evropi. Za ta čas pa je bil pomemben tudi znameniti Pivški tabor na Kalcu poleg Zagorja, 9. maja 1869. Ob podpori pivških veljakov ga je sklical na Kalcu bivajoči pesnik, glasbenik in politik Miroslav Vilhar (1818–1871). Pivčani so se tedaj prvič določno zavedeli samih sebe in svoje slovenske biti.

Sledili sta več kot dve črni desetletji italijanske okupacije in fašističnega raznarodovanja. Na težke čase med svetovnim vojnama danes spominjajo velike vojaške utrdbe v prevrtanem in zabetoniranem Primožu in pod Habjanovim hribom; bile so del velikanskega Alpskega obrabnega zidu, ki pa nikdar ni služil svojemu namenu. Začetnemu navdušenju ob koncu 2. svetovne vojne sta že v prvih naslednjih letih sledili streznitev in huda gospodarska in politična kriza, ki je tudi iz teh krajev pognala na tuje več sto mladih ljudi.

V preteklosti je bila osnovna gospodarska panoga v občini Pivka kmetijstvo, predvsem poljedelstvo in ovčereja. Prebivalstvo iz vasi ob robu gozda se je zaposlilo v gozdovih s sekanjem, tesanjem in nakladanjem lesa (Fatur et al., 1975, str. 13). Prehodnost ozemlja je pogojevalo tovorništvo na Krpanov način, kasneje v 18. stoletju pa »furmanstvo«, zmeraj navezано tudi na gozd in les. Les so vozili iz gozdov po najzložnejših sestopih do žag, ki so nastale v več krajih. V zvezi s prevozništvom so se razvile obrti, kot so bili hlevi s konji, gostilne, kolarji, sedlarji, tapetniki, kleparji, mizarji, ključavničarji, čevljarji in drugi obrtniki. »Furmanstvo« so kasneje izpodrinili tovornjaki.

Z ustanavljanjem prvih lesnoindustrijskih obratov in razmahom trgovine je območje Pivke, kljub vmesnim kriznim letom in prvemu valu izselitev čez morje, doživelo prvi opazen razcvet prav v zadnjem desetletju avstro - ogrskega cesarstva, malo pred izbruhom 1. svetovne vojne, ki je hudo prizadela tudi tukajšnje ljudi.

Gozd je bil zmeraj in je še danes usodno povezan z razvojem Pivke in njenih prebivalcev, ki so že zgodaj spoznali značilnosti gozda in razvili posebno »gozdarsko« kulturo. Po II. svetovni vojni se je razvila močna lesna industrija, v kateri je še danes zaposlenega precej prebivalstva. »Gospodarski razvoj krajev je močno povezan z zgodovino gozdnega in lesnega gospodarstva. Nobena druga gospodarska panoga ne sega tako daleč nazaj in tako daleč v prihodnost« (Fatur et al., 1975, str. 322). Vsekakor pa velja omeniti tudi perutninarstvo, ki se je sredi 20. stoletja uveljavilo predvsem v Košanski dolini, kjer je pomembno podjetje Pivka d.d.

Danes se v občini razvijajo obrt, podjetništvo ter storitvena dejavnost, ni pa nobene finančne institucije, trgovske družbe, državne ustanove ali visoko tehnološko razvite družbe. Po drugi strani ugodna prometna lega in kraške zanimivosti ter ohranjeno naravno okolje dajejo osnovo za razvoj turizma.

3.2 Človeški viri

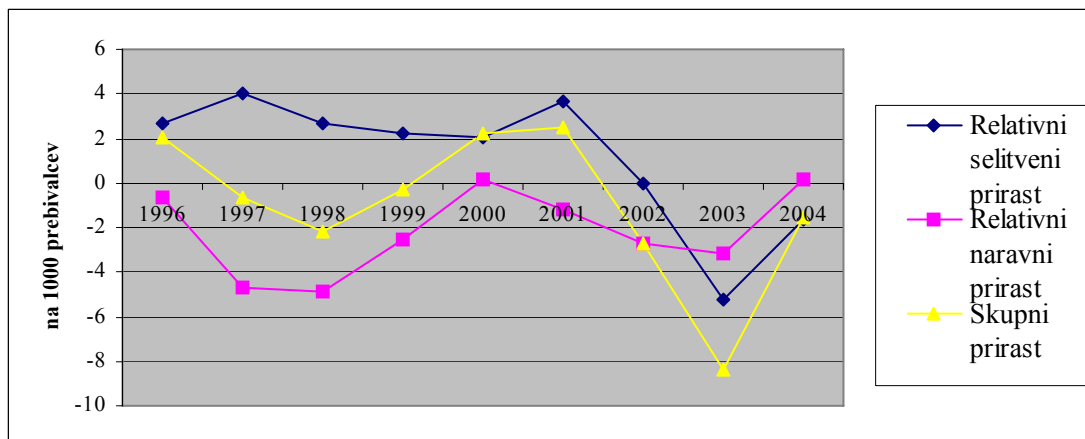
3.2.1 Demografski trendi

Konec leta 2004 je v občini Pivka prebivalo 5959 prebivalcev oziroma 12 % prebivalstva v Notranjsko – kraški regiji, od tega nekaj več žensk kot moških (Statistični letopis 2005). Po številu prebivalstva spada občina med manjše v regiji, manj prebivalstva imata le občini Bloke in Loška dolina. Gostota poselitve je v občini Pivka 27 prebivalcev na km², medtem ko le-ta za regijo znaša 35 oziroma 99 prebivalcev na km² za Slovenijo. Občina Pivka tako spada med najredkeje poseljena območja (Priloga 6).

Znotraj celotne Notranjsko – kraške regije je od leta 1991 do leta 2004 zaznati pozitivno gibanje prebivalstva. Stopnja rasti prebivalstva je v tem obdobju znašala 2,0%. O nič kaj ugodni sliki pa ne pričajo podatki za občino Pivka, saj je za omenjeno obdobje značilen padec

števila prebivalstva. Na podlagi podatkov sem izračunala, da se je v obdobju od leta 1991 do leta 2004 število prebivalcev občine Pivka zmanjševalo s povprečno letno stopnjo rasti -0,16%.

Slika 6: Stopnja naravnega prirastka in stopnja selitvenega prirastka v občini Pivka v obdobju od leta 1996 do leta 2004

Vir. Statistični letopisi od leta 1997 do leta 2005; Lastni prikaz.

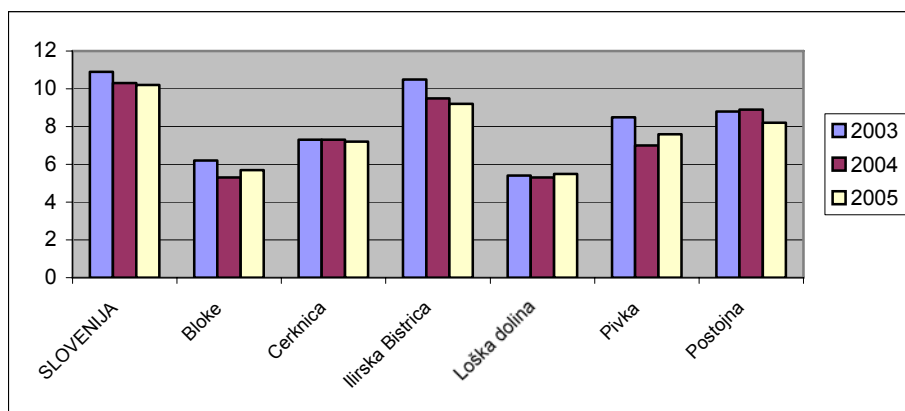
Upad števila prebivalstva v občini Pivka v obdobju od leta 1996 do leta 2004 je večinoma posledica negativne stopnje naravnega prirastka. V zadnjih treh letih proučevanega obdobja pa na rast neugodno vpliva tudi negativen selitveni prirastek med občinami. Za te notranje selitve prebivalstva je značilno, da so usmerjene v občine, kjer je možnost zaslužka večja. Neprivlačnost za bivanje oziroma priseljevanje se kaže v majhni razvitosti gospodarstva, nizki produktivnosti dela, podpovprečni izobrazbeni strukturi, nizki stopnji inovativnosti in kakovosti izobraževanja.

Problem staranja prebivalstva predstavlja velik problem in posledično vpliva na spreminjanje deleža aktivnega ter vzdrževanega prebivalstva. Na podlagi podatkov iz leta 2005 sem izračunala indeks staranja prebivalstva, ki nam pove, da je za območje občine Pivka (indeks staranja = 107,8) značilno več starega kot mladega prebivalstva, medtem ko je v Notranjsko - kraški regiji (indeks staranja = 118,2) in Sloveniji (indeks staranja = 108,7) to stanje še bolj izrazito. Delež starega prebivalstva (starejši od 65 let) občine Pivka je manjši kot v celotni Notranjsko - kraški regiji, a večji od slovenskega povprečja (Priloga 7).

3.2.2 Trg delovne sile

Registrirana stopnja brezposelnosti je bila v vseh občinah Notranjsko - kraške regije pod slovenskim povprečjem, ki je konec leta 2005 znašala 10,2%. Najvišja stopnja brezposelnosti je v Ilirski Bistrici (9,2%), najmanjša pa v Loški dolini (5,5%). V občini Pivka je le-ta znašala 7,6%.

Slika 7: Stopnja registrirane brezposelnosti po občinah v obdobju od leta 2003 do leta 2005

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006; Lastni prikaz.

Splošen trend v Sloveniji je, da je brezposelnih več žensk kot moških, predvsem pa so brezposelni mladi oziroma iskalci prve zaposlitve, zato bi morala politika zaposlovanja temeljiti predvsem na zaposlovanju mladega kadra in žensk. Na ta način bi Notranjsko – kraška regija postala prijazna za družine, kar bi vplivalo na ostajanje mladih v regiji, namesto da bi ljudje odhajali v druge regije, predvsem v Obalno-kraško in Osrednjeslovensko (Regionalni razvojni program 2007 – 2013, 2006, str. 26). Zaskrbljujoč nadpovprečen delež žensk v skupnem številu brezposelnih sem opazila tudi v občini Pivka, saj je med brezposelnimi kar 58,4% žensk. Nuja po izboljšanju položaja žensk na trgu delovne sile je velika. Predvsem bi morala spodbujati zaposlovanje žensk na vodilnih položajih in na poklicnih področjih, kjer le-te predstavljajo manjšino. Kot enega izmed možnih izhodov iz brezposelnosti omenjam samozaposlovanje in pripravo posebnih programov spodbujanja podjetništva, namenjenim ženskam in mladim.

Občina Pivka ima med brezposelnimi nadpovprečen delež brezposelnih s I. in II. stopnjo izobrazbe ter s VI. in VII. stopnjo izobrazbe. Visoko izobražen kader ima probleme pri iskanju zaposlitve, kar posledično vpliva na odliv sposobnega kadra v bolj privlačne kraje.

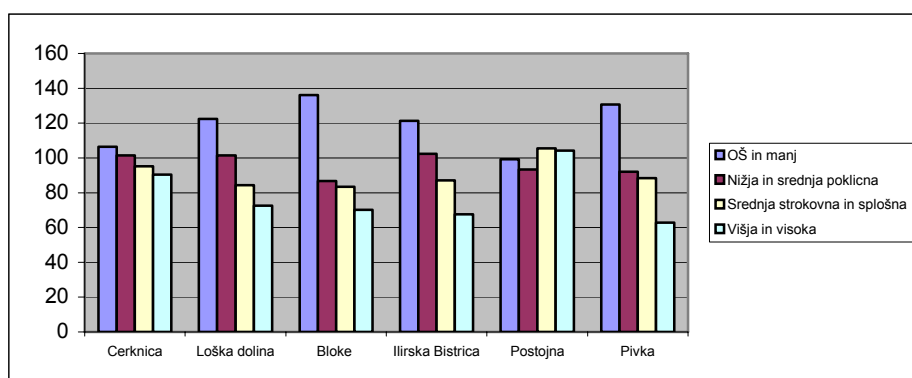
V letu 2004 ima Notranjsko - kraška regija najvišjo formalno stopnjo zaposlenosti v Sloveniji, Občina Pivka pa s 59,5% formalne stopnje zaposlenosti presega slovensko povprečje za 6,9% (Priloga 8). Za doseg visoke zaposlenosti in nizke brezposelnosti je zasluga velike mobilnosti delovne sile, saj si veliko ljudi iz občine zaradi ugodne povezanosti z velikimi centri poišče delo v drugih občinah, predvsem v Postojni, Ljubljani in Sežani. Po podatkih iz popisa 2002 je 737 prebivalcev s stalnim prebivališčem v občini Pivka zaposlenih v domači občini, kar 1121 pa izven občine bivanja. V občini pa se, poleg lokalnega prebivalstva, zaposluje še 667 prebivalcev iz občin Ajdovščina, Cerknica, Divača, Hrpelje – Kozina, Ilirska Bistrica, Koper, Ljubljana, Logatec, Postojna in Sežana (Priloga 9).

Za doseganje realizacije pri zaposlovanju izobraženih mladih ljudi ter zmanjšanje odliva najperspektivnejšega kadra se občina Pivka že vključuje v Štipendijsko shemo Notranjsko - kraške regije. Ukrepi aktivne politike zaposlovanja imajo široko opredeljene ciljne skupine, med katerimi so tudi starejši brezposelni (programi izobraževanja in usposabljanja, javna dela, povračila prispevkov delodajalcem za nove zaposlene). Znano pa je, da se starejši zaradi zanemarjenih učnih navad, nepripravljenosti in objektivnih težav prilagajanja spremembam težko odločajo za različne oblike usposabljanja in izobraževanja, ki bi izboljšale njihove zaposlitvene možnosti. In ravno spodbujanju vseživljenjskega izobraževanja kot posebne vrednote ter potrebe starejših oseb bo potrebno posvetiti veliko pozornosti.

3.2.3 Izobraževanje in usposabljanje

Eden najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na razvoj gospodarstva, je izobrazbena sestava prebivalstva. Z gotovostjo lahko trdim, da je »večji delež izobraženih pozitivno povezan z rastjo in razvitostjo regije« (Wostner, 2005, str. 9).

Slika 8: Izobrazbena struktura po občinah (Indeks Slovenija = 100), popis 2002

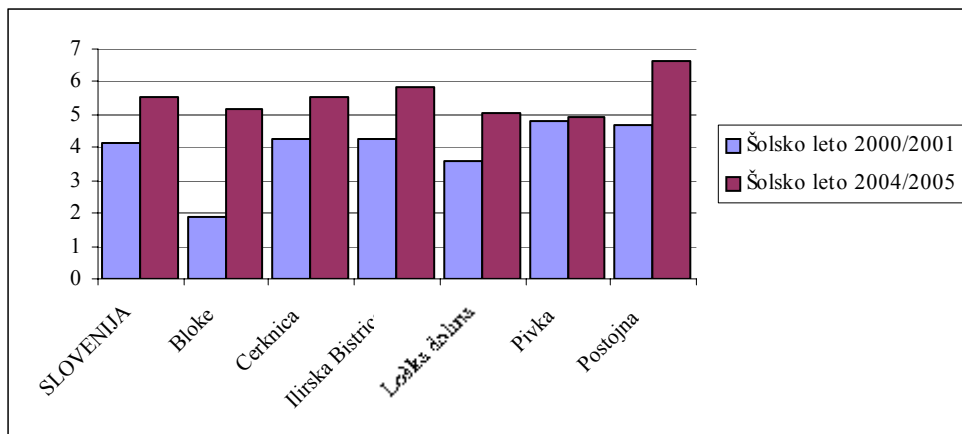
Vir: Podatki iz Priloge 10; Lastni prikaz.

Ugotovila sem, da struktura izobrazbe za regijo ni najbolj ugodna, saj vse občine, na podlagi popisa 2002, v Notranjsko - kraški regiji, razen občine Postojna, kažejo nadpovprečen delež prebivalstva z največ osnovnošolsko izobrazbo glede na slovensko povprečje. Občina Pivka presega to povprečje za 30,7%. Pod slovenskim povprečjem je število prebivalstva z nižjo in srednjo poklicno izobrazbo ($I=92,0$), ki predstavlja 25% vsega prebivalstva nad 15 let starosti v občini Pivka, in število prebivalstva s srednjo strokovno in splošno izobrazbo ($I=88,4$) z deležem 23,7%. Največ prebivalstva z višjo in visoko izobrazbo v regiji ima občina Postojna (13,5% vsega prebivalstva nad 15 let starosti), najmanjšo pa občina Pivka z 8,1% prebivalstva nad 15 let starosti.

Občina Pivka ima dve osnovni šoli, in sicer Osnovno šolo Pivka ter Osnovno šolo Košana ter dve podružnici. V obeh osnovnih šolah deluje kot enota tudi vrtec. Po osnovni šoli se pretežni

del populacije usmeri v nadaljevanje šolanja v Postojni na Srednji gozdarski in lesarski šoli ter na Srednješolskem centru (gimnazija, ekonomska in strojna šola).

Slika 9: Število študentov na prebivalca v Sloveniji in občinah Notranjsko – kraške regije

Vir: Statistični letopis 2001 in 2005; Lastni prikaz.

Po srednji šoli dijaki izobraževanje nadaljujejo v Ljubljani, na Primorskem, v Mariboru ter Novi Gorici. V Postojni imajo študentje možnost šolanja na višji strokovni šoli, ki nudi program poslovnega sekretarja in strojništva. Iz grafa je lepo razvidno, da prihaja največ študentov iz občine Postojna, najmanj pa iz občine Pivka. Stanje se glede na leto 2000 v občini ni veliko spremenilo, medtem ko so druge občine beležile občutno povečanje števila študentov na prebivalca.

Možnosti za izobraževanje odraslih so skromne (pomanjkanje prostorskih zmogljivosti, oddaljenost, težja dostopnost do institucij izobraževanja). Urejeno je preko Ljudskih univerz v Postojni in Ilirski Bistrici, ki nudita izboljšanje izobrazbene ravni in kvalitete življenja prebivalstva. Ljudska univerza v Postojni nudi splošno izobraževanje (jezikovni tečaji, programi za proste urice, šivanje in krojenje, študijske krožke, središče za samostojno učenje, ISIO – informativno - svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih), pridobitev izobrazbe (osnovna šola, srednje, poklicno, strokovno in tehniško izobraževanje, višješolski in visokošolski programi) ter poklicno usposabljanje (računalniški tečaji, varnost in zdravje pri delu, tečaj za voditelja čolna...).

Usposobljena delovna sila in izobraževalne ter raziskovalne organizacije prinašajo konkurenčnost in visoko tehnološko proizvodnjo. Ljudje, njihova znanja in veščine, inovativnost, ustvarjalno izkoriščanje in obvladovanje informacij, organizacija in vodenje so prav pomemben razvojni potencial. V bodoče bo potrebno več izobraževati in usposabljanje človeške vire, predvsem pa vodilne delavce, ter jim tako omogočiti razširjeno znanje za vodenje in razvoj podjetja. Preprečiti moramo beg možganov in tako zadržati izobražen kader v občini. Na splošno je za regijo značilno, da premalo vlaga v nadaljevanje šolanja, saj je

razpisanih premalo kadrovskih štipendij, ki so v večini primerov namenjene tehničnim kadrom, medtem ko so v terciarnem izobraževanju možnosti izobraževanja skromne.

3.2.4 Zdravstvo in sociala

Osnovno zdravstveno varstvo se izvaja v javnem zavodu Zdravstveni dom dr. Franca Ambrožiča Postojna in pri zasebnikih koncesionarjih, ki izvajajo svoje dejavnosti v prostorih Zdravstvene postaje Pivka v Pivki.

Zakon o socialnem varstvu nalaga občinam, da zagotavljajo mrežo javne službe za osebno pomoč in pomoč družini na domu. Občina Pivka zagotavlja izvajanje teh programov preko Centra za socialno delo Postojna in zasebnika. Pomoč na domu je namenjena občanom, ki imajo zagotovljene bivalne in druge pogoje za življenje, vendar se zaradi starosti ali hude invalidnosti ne morejo oskrbovati in negovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe in nege ne zmorejo ali zanjo nimajo možnosti. Storitve obsega gospodinjsko pomoč, pomoč pri vzdrževanju osebne higiene in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov, dostavo kosil ipd.

3.2.5 Kultura

V okviru kulturnih društev deluje v občini kar nekaj pevskih zborov, zanimivo kulturno točko pa predstavlja Hiša kulture v Pivki, ki ima status regijskega Multimedijskega centra in ponuja razstave, glasbene dogodke, okrogle mize in podobno.

Likovno dejavnost v občini je v zadnjem času oživilo Društvo Festival ljubezni in umetnosti, na področju krajevne zgodovine pa deluje Kulturno društvo Lipa. Za razvoj kulture branja je nujno vzpodbujanje knjižnične dejavnosti. Občina Pivka jo izvaja preko Knjižnice Bena Zupančiča Postojna, ki ima enoto knjižnice v Pivki, poleg tega pa vse vasi v občini obiskuje bibliobus.

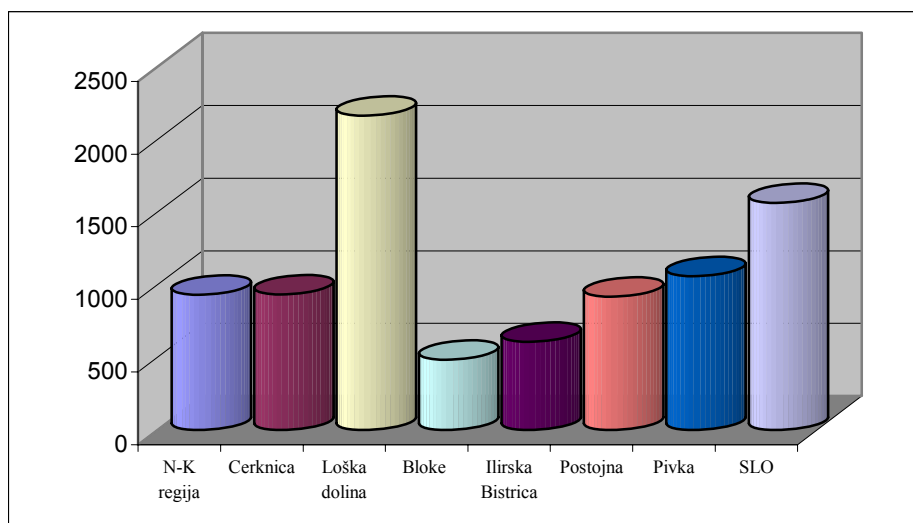
Občina ima določene pristojnosti na področju kulturne dediščine, in sicer razglašča spomenike lokalnega pomena ter sofinancira obnovo kulturnih spomenikov.

3.3 Gospodarstvo

3.3.1 Razvitost občine

Po ekonomski moči gospodarstva je občina Pivka nad povprečjem regije, vendar zaostaja za državnim. V letu 2004 je v primerjavi z letom 2003 zmanjšala razliko v zaostanku za povprečjem države, in sicer iz 1:1,54 na 1:1,47. Daleč najboljša po dodani vrednosti na prebivalca je občina Loška dolina, močno pod povprečjem pa občina Bloke.

Slika 10: Dodana vrednost na prebivalca v letu 2004 (v tisoč SIT)

Vir: Pečar, 2005, str. 147.

Pri tem kazalcu igrajo pomembno vlogo medobčinske dnevne migracije. Če bi primerjala dodana vrednost na podlagi zaposlenih (glej tudi stran 25), bi bilo stanje občine popolnoma drugačno. Po tem kazalcu namreč primerjalno med občinami v regiji zaseda Pivka zadnje mesto.

Tabela 2: Bruto osnova za dohodnino na prebivalca

	2001		2003	
	v SIT	Indeks Slo=100	v SIT	Indeks Slo=100
N-K regija	1.027.700	99,8	1.232.648	101,1
Cerknica	1.008.461	97,9	1.217.990	99,9
Loška dolina	1.121.710	108,9	1.293.470	106,1
Bloke	912.875	88,6	1.133.126	92,9
Ilirska Bistrica	956.127	92,8	1.144.853	93,9
Postojna	1.107.571	107,5	1.335.273	109,5
Pivka	1.009.375	98,0	1.204.570	98,8

Vir: Pečar, 2005, str. 152.

Osnova za dohodnino na prebivalca nam prikaže ekonomsko moč prebivalstva. Notranjsko-kraška regija je imela v letu 2003 nadpovprečno osnovo za dohodnino na prebivalca. To povprečje sta v proučevanem obdobju od leta 2001 do leta 2003 presejali občini Loška dolina in Postojna. Občina, ki dosega najnižjo osnovo za dohodnino na prebivalca leta 2003, je občina Bloke (92,9%). Osnova za dohodnino na prebivalca ne kaže na velike medobčinske razlike, saj je v letu 2003 razmerje med občinami v Notranjsko - kraški regiji z najnižjo in najvišjo izračunano dohodnino na prebivalca znašalo 1:1,2.

Uspešnost gospodarskih družb in kvaliteta delovnih mest sta povezana z višino bruto plač, zato sem primerjala plače na zaposlenega – kar pomeni plače v gospodarskih družbah na osnovi opravljenih ur zaposlenih, in ugotovila, da so imeli najvišje plače na zaposlenega v gospodarskih družbah v regiji, zaposleni v občinah Loška dolina, Bloke in Postojna, najmanjše pa v občini Cerknica. Občina Pivka dosega po tem kazalniku 90% povprečja regije in 80% slovenskega povprečja.

3.3.2 Splošne značilnosti gospodarstva občine

Prispevek gospodarskih družb h gospodarskemu razvoju je daleč najpomembnejši, saj skrbijo za diverzificirano ponudbo kakovostnih izdelkov in storitev v lokalnem okolju ter razvijajo nove izdelke, storitve in tehnologije. Poleg tega prispevajo k prehodu v informacijsko družbo in zaposlujejo lokalno prebivalstvo ter mu tako omogočajo poklicni in osebni razvoj. Skrbijo tudi za stalno usposabljanje in izobraževanje zaposlenih, kar ugodno vpliva na konkurenčne sposobnosti gospodarstva.

Občina je po velikosti tretja najmanjša v regiji in temu primerno je tudi število delujočih podjetij. V letu 2004 je bilo registriranih 73 gospodarskih družb, medtem ko jih je bilo leto kasneje 74, od tega je 71 majhnih, 1 srednje veliko in 2 veliki (Priloga 11). Največ podjetij je zaznati v industriji (43%), medtem ko se jih ukvarja s storitvami le 31%. Preostala podjetja se ukvarjajo s kmetijstvom (9%) oziroma gradbeništvom (17%). Temu sledi, da je največ ljudi zaposlenih v industriji, in sicer več kot 69 odstotkov. V kmetijski dejavnosti je 25% zaposlenih, medtem ko jih storitvene dejavnosti in gradbeništvo zaposlujeta le po 3% (Priloga 12). Znotraj industrije je največ ljudi našlo zaposlitev v lesni industriji in je zato najpomembnejša panoga občine. Največ neto dodane vrednosti na prebivalca ustvarijo trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe (8.277 tisoč SIT) ter zdravstvo in socialno varstvo (6.837 tisoč SIT). V predelovalni dejavnosti, ki je najboljšežnejša v občini, se ustvari 4.418 tisoč SIT neto dodane vrednosti na prebivalca.

Zaradi majhnosti občin se pogosto zgodi, da je v eni občini koncentrirana le določena vrsta dejavnosti oziroma je občina odvisna od enega ali dveh velikih podjetij, delujočih v njej. Če je to podjetje v težavah, pomeni, da je v težavah celotna občina. Da se približamo zelenemu gospodarskemu razvoju, potrebujemo dinamičen podjetniški sektor. Visoke stopnje vstopanja novih podjetij na trge omogočajo lažje in hitrejše prilagajanje gospodarstva na tehnološke spremembe in izkoriščanje novih poslovnih priložnosti. Obenem vstop novih podjetij povečuje konkurenco, kar pa obstoječa podjetja, v boju za tržne deleže, spodbuja k prestrukturiranju in k izboljšanju poslovanja ali pa povzroči njihov izstop s trga, s čimer se izboljšuje alokacija resursov (Razvoj malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji in Evropski uniji, 2004, str. 14).

V povprečju je velikost podjetij po sredstvih v občini manjša kot to velja za povprečje Slovenije (345.045 mio SIT v primerjavi s 384.313 mio SIT), a večja od regijskega (232.721 mio SIT). Izračunana povprečna sredstva, s katerimi razpolagajo zaposleni v podjetjih, so za približno polovico nižja od slovenskega povprečja. Iz tega izhaja tudi nizka opremljenost dela s sredstvi, kar nakazuje na dejstvo, da v občini prevladujejo delovna intenzivna podjetja, za katera sta značilna nizka stopnja inovativnosti in visok delež stroškov dela.

3.3.3 Finančni rezultati poslovanja podjetij

Gospodarske družbe v občini Pivka so v letu 2004 ustvarile 400 mio SIT dobička, kar je za 89% več kot pa v letu 2003, in 623 mio SIT izgube, skupaj torej 223 mio SIT neto čiste izgube, kar pa je manj kot v preteklem letu (398 mio SIT). V celoti gledano izguba ni nastala zaradi stroškov poslovanja, ampak zaradi stroškov financiranja poslovanja, kar je lahko posledica odločitev v preteklosti. Pomemben je tudi podatek, da sta največ izgube ustvarili dve družbi, ki sta med seboj povezani, in sicer 519 mio SIT. Ostale občine v regiji so v letu 2004 izkazovale neto čisti dobiček (Priloga 13).

Tabela 3: Kazalniki produktivnosti poslovanja gospodarskih družb po posameznih občinah za leti 2003 in 2004

	Bloke		Cerknica		Ilirska Bistrica		Loška dolina		Pivka		Postojna		OZ Postojna	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Čisti dobiček v mio sit	94	54	1.132	1.704	661	832	1.372	1.355	211	400	2.051	2.065	5.521	6.409
Čista izguba v mio sit	2	7	138	121	181	457	24	31	609	623	294	986	1.247	2.224

Vir: Interni podatki Območne gospodarske zbornice Postojna, 2006.

Vse občine v regiji so izkazale pozitivno razliko med prihodki in odhodki. Najmanjšo razliko je imela občina Pivka, največjo pa občina Cerknica. Gospodarnost poslovanja, merjena z razmerjem med prihodki in odhodki, se je v primerjavi z letom 2003 povišala le v dveh občinah, in sicer v občinah Cerknica in Pivka, ki pa še vedno najbolj odstopa od slovenskega povprečja.

Neto čisti dobički kažejo vpliv na donosnost v posameznih občinah. Donosnost prihodkov je bila v letu 2004 največja v Loški dolini, Cerknici in Postojni (Priloga 14). V primerjavi z letom 2003 se je donosnost prihodkov poslabšala v vseh občinah, razen v Cerknici in Pivki, ki pa izkazuje negativno donosnost prihodkov. Najvišjo donosnost sredstev in najvišjo donosnost kapitala v letu 2004 izkazujeta občini Cerknica in Loška dolina.

3.3.4 Produktivnost

V letu 2004 so gospodarske družbe v občini Pivka ustvarile 4.124 tisoč SIT dodane vrednosti na zaposlenega, kar je najmanj v regiji. Največ dodane vrednosti na zaposlenega so v letu 2004 ustvarile družbe v občinah Loška Dolina in Postojna. V primerjavi z letom 2003 so

družbe v občini Pivka leta 2004 ustvarile za 16% več dodane vrednosti na zaposlenega (Priloga 14).

Razlog za nižjo dodano vrednost je mogoče iskati v dejstvu, da so podjetja premalo inovativna pri razvoju novih izdelkov oziroma ne morejo uspešno tržiti obstoječih izdelkov. Posledično lahko prodajajo izdelke, ki na splošno niso prepoznavni (pomanjkanje blagovnih znamk) in za katere na trgu ne morejo veliko iztržiti. V ta namen bi bilo treba okrepiti sodelovanje med podjetji kot tudi med raziskovalnimi institucijami in podjetij, saj bi tovrsten pretok znanja prispeval k nastanku višje dodane vrednosti.

3.3.5 Delovna stroškovnost

Stroški dela na zaposlenega so bili v letu 2004 najvišji v občini Loška dolina, ki edina presega tudi slovensko povprečje, najmanjši pa v občinah Pivka in Cerknica. Stroški dela predstavljajo v občini Pivka velik delež v dodani vrednosti, kar 81,4% (Priloga 15).

Na splošno za regijo velja, da stroški dela zavzemajo velik del dodane vrednosti predvsem zaradi tega, ker je ta v regiji nižja, in zaradi večje delovne intenzivnosti gospodarstva. Zaradi tega bi podjetja morala v prihodnje vlagati v tehnologije, ki zmanjšujejo stroške proizvodnje in povečujejo produktivnost, saj tovrstna oprema zahteva manj zaposlenih ljudi. To bi po drugi strani lahko vodilo k povečanju brezposelnosti, predvsem v skupini manj izobraženih in starejših ljudi.

3.3.6 Izvozna usmerjenost

Občine v Notranjsko - kraški regiji ustvarijo velik delež poslovnih prihodkov na tujih trgih. V povprečju v regiji je kar 43,8% (slovensko povprečje = 28,3%) celotnih prihodkov od prodaje ustvarjenih na tujih trgih. Nad povprečjem regije so občine Cerknica (49,3%), Loška dolina (66,6%) in Pivka (49,7%). Najmanj izvozno usmerjena je občina Bloke, ki ima le 18% celotnih prihodkov od prodaje ustvarjenih na tujih trgih (Priloga 16).

Dejstvo pa je, da velika izvozna usmerjenost in nizka dodana vrednost proizvodov nakazujeta na to, da podjetja izvažajo predvsem izdelke z nizko dodano vrednostjo, kar mogoče na dolgi rok ni najboljša strategija, saj se vedno najde kdo, ki lahko enako stvar proizvede ceneje. S tega vidika bi podjetja morala preusmeriti svojo proizvodnjo v dejavnosti oziroma proizvode, kjer bi lahko ustvarili višjo dodano vrednost bodisi z inovativnimi izdelki ali pa z izboljšanimi tržnimi koraki.

3.3.7 Investicijski izdatki

Investicijski izdatki (sprememba sredstev + amortizacija v sredstvih) se na ravni občine gibljejo okrog slovenskega povprečja (Priloga 16), po drugi strani pa so neto investicije na zaposlenega za več kot polovico nižje od slovenskega povprečja.

Tabela 4: Neto investicije na zaposlenega (v tisoč)

	N-K regija	Cerknica	Loška dolina	Bloke	Ilirska Bistrica	Postojna	Pivka	Slovenija
2003	1.550	1.862	696	1.264	762	1.833	2.341	3.241
2004	1.994	1.538	2.157	2.527	541	3.457	1.732	3.775

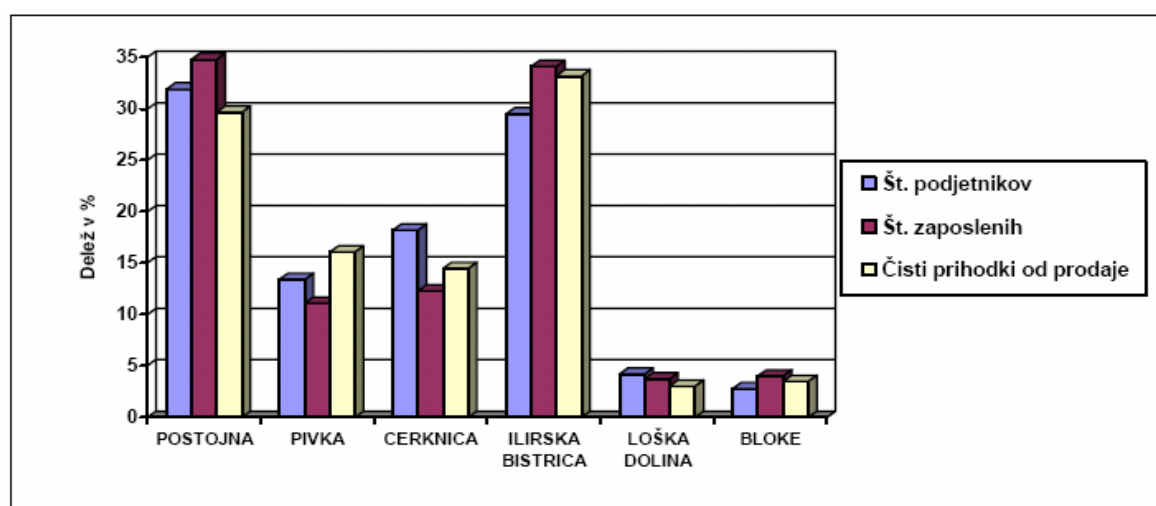
Vir: Pečar, 2005, str. 147.

Nizka investicijska aktivnost kaže na dejstvo, da podjetja malo vlagajo v nove proizvodne procese, ki bi naredili proizvodno verigo stroškovno učinkovitejšo. Na ta način je tudi težko pričakovati, da bodo podjetja sposobna ustvariti inovativne proizvode, ki bodo podjetjem omogočali razvojni preboj na njihovih trgih.

3.3.8 Samostojni podjetniki

V Notranjsko - kraški regiji je po številu samostojnih podjetnikov najbolj zastopana občina Postojna, takoj za njo pa občina Ilirska Bistrica. V občini Pivka je v letu 2004 delovalo 213 samostojnih podjetnikov (13,4% celotne regije), ki je zaposlovalo 149 delavcev in ustvarilo 3.832 milijonov tolarjev čistih prihodkov od prodaje, kar predstavlja 16,1% regije. Njihova sredstva so ob koncu leta 2004 pomenila 17,4% sredstev podjetnikov vseh občin v regiji.

Slika 11: Prikaz razvrstitve podjetnikov v občini Pivka v primerjavi z ostalimi občinami Notranjsko – kraške regije, 2004

Vir: Poslovanje samostojnih podjetnikov posameznikov v občini Postojna v letu 2004, 2005.

Povsem drugačna slika je, ko analiziramo dobiček in izgubo družb ali pa samostojnih podjetnikov. Tu vidimo, da so samostojni podjetniki, ki skupno štejejo 19,2% zaposlenih v občini in ustvarijo samo 14% prihodka, prikazali 269 mio SIT dobička. To dejstvo bi se dalo

komentirati z več vidikov, in sicer: uveljavljanja in priznavanja poslovnih stroškov, racionalnega poslovanja in davčne politike.

Skupaj gledano, so družbe in samostojni podjetniki v Občini Pivka v letu 2004 poslovale z minimalnim dobičkom 46 mio SIT. Dejstvo pa je, da družbe ustvarijo 16.6 mio SIT prihodkov na zaposlenega, samostojni podjetniki pa samo 10.6 mio SIT.

3.3.9 Najpomembnejši podjetji v občini Pivka

JAVOR PIVKA D.D.

Življenje in delo ljudi v krajih ob Pivki je zaznamovala več kot stoletna tradicija lesarstva, ki je iz roda v rod prenašala znanje, izkušnje, a tudi spoštljiv odnos do narave. Te vrednote se odražajo tudi v današnjem poslovanju podjetja Javor Pivka. Zаметke podjetja povezujemo z letom 1884, ko je začela na Pivškem obratovati prva parna žaga, formalno pa je bilo ustanovljeno leta 1951 z združitvijo vseh lesnopredelovalnih in žagarskih obratov na Pivškem. Kasneje so se priključili še obrati na Baču, Belskem, v Postojni in Kozini.

Danes poslovni sistem Javor Pivka posluje kot skupina. Javor Pivka d.d., ki združuje vse lesne dejavnosti (proizvodnja vezanih plošč, opažnih plošč, furnirja in pohištva), je izključni lastnik štirih samostojnih odvisnih družb: Javor Strojev, Javor IPP, Javor Trgovine Ljubljana in Javor Trgovine Zagreb (Priloga 17).

Skupina Javor je izrazito izvozno usmerjena, saj 70% proizvodnje izvozijo na trge Evropske unije, EFTE, CEFTE in ZDA. Vse družbe, vključene v sistem Javor, so v letu 1997 in 1998 pridobile certifikat kakovosti ISO 9001, ki je osnova za urejeno poslovanje in hkrati prvi korak k poslovni odličnosti. Med pomembne vrednote v kulturi poslovanja Javora sodita tudi varovanje narave in skrb za čisto okolje. V letu 2000 je Javor prejel tudi certifikat ISO 14001, ki potrjuje skladnost njihovega sistema ravnanja z okoljem s standardi, ki jih predpisuje ISO 14001. Poslovni načrti in obnovljene strategije skupine Javor so usmerjene k udejanjanju vizije podjetja: »Postati pojem odličnosti v lesni industriji Evrope« (Spletna stran podjetja Javor Pivka d.d., 2006)

Na dan 31.12. 2005 je bilo v družbi Javor Pivka d.d. zaposlenih 727 ljudi (19 manj kot 31. 12. 2004) (Priloga 18). Od pričetka izvajanja Programa prestrukturiranja (v obdobju 2004 –2005) se je število zaposlenih v družbi Javor Pivka d.d. znižalo za 74 ljudi oziroma za 9,2%. Ker v letu 2006 že pričakujejo učinke investicij, se bo vpliv investicij kazal tudi v optimizaciji delovnih procesov in s tem v dodatnem zmanjševanju števila zaposlenih. V družbi Javor Pivka d.d. je bilo ob koncu leta zaposlenih 58 invalidov (dva manj kot ob koncu leta 2004) (Letno poročilo družbe Javor Pivka d.d., 2006, str. 19 - 20). Ker pa sem v diplomskem delu osredotočena na občino Pivka, podatki o številu zaposlenih pa zajemajo tudi zaposlene v obratih izven občine Pivka, sem le-te izločila. Ugotovila sem, da se število zaposlenih v omenjenem podjetju na območju občine Pivka zmanjšuje.

Tabela 5: Število zaposlenih v obdobju od leta 1995 do leta 2005 v družbi Javor Pivka d.d. na območju občine Pivka

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Na dan 31.12.	582	562	561	575	564	572	562	527	518	492	484

* Podatki se nanašajo le na tiste zaposlene v družbi Javor Pivka d.d., ki delajo v obratih v občini Pivka, vključno z zaposlenimi invalidi.

Vir: Interni podatki družbe Javor Pivka d.d., 2006.

V podjetju poteka zelo intenzivno izobraževanje in usposabljanje na vseh področjih. To se odraža v povečanju števila porabljenih ur za izobraževanje na zaposlenega. Za izobraževanje so v letu 2005 v družbi Javor Pivka d.d. namenili 8,2 ure na zaposlenega. Ob upadu zanimanja za lesarske poklice in s tem zmanjšanega priliva iz šol, je odločitev, da ob delu izšolajo lasten kader za poklic mizarja in lesarskega tehnika, toliko bolj utemeljena.

PIVKA PERUTNINARSTVO D.D.

Podjetje odlikuje dolga tradicija delovanja, kar se odraža v kakovosti mesa in mesnih izdelkov, saj je Pivka perutninarstvo d.d. pravni naslednik prvega reprodukcijskega centra za perutnino, ustanovljenega že leta 1959. V kasnejših letih so začeli uvajati nove programe, tako da danes poleg piščancev, puranov in kuncev vzrejajo kokoši nesnice, proizvajajo valilna in konzumna jajca, nudijo pa tudi že pripravljene krmne mešanice in vitaminsko - mineralne dodatke za vse vrste živali.

Osnovna dejavnost podjetja Pivka perutninarstvo d.d. je prireja piščančjega, puranjega, kunčjega mesa ter predelava mesa v celo paleto izdelkov: šunk, šunkaric, posebnih salam, hrenovk, konzerv in paštet, ki na ocenjevanjih mesa in mesnih izdelkov na kmetijsko - živilskih sejnih vsako leto prejmejo številne medalje in priznanja.

Z uvajanjem marketinške miselnosti v sleherni del podjetja in uvedbo novih blagovnih znamk nadpovprečno kakovostnega mesa ter izgradnjo HACCP sistema kontrole neoporečnosti živil so dobili tudi certifikat kakovosti ISO 9001 ter uspešno zaključili rekonstrukcijo klavnice.

Podjetje je za občino zelo pomembno, saj omogoča zaposlitev približno 370 ljudem ter daje kruh mnogim rejcem perutnine, puranov in kuncev. V obdobju od leta 1998 do leta 2005 se je število zaposlenih zmanjšalo. V letu 2000 se je le-to zaradi prisilne poravnave zmanjšalo za kar 8%.

Tabela 6: Povprečno število zaposlenih v podjetju Pivka perutninarstvo d.d.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Letno povprečje	441	415	382	371	395	395	394	369

* Podatki vključujejo tudi zaposlene v podjetju Pivka perutninarstvo d.d., ki delajo v skladiščih v Ljubljani, Mariboru in Cerknici.

Vir: Interni podatki podjetja Pivka perutninarstvo d.d., 2006.

Trenutno stanje v podjetju (Priloga 19) pa kaže na to, da se podjetje nahaja na prelomi točki, ko bo potrebno narediti nov razvojni korak, pridobiti nove trge in poskrbeti za stalen razvoj novih proizvodov.

3.4 Turizem

Čeprav dolino reke Pivke sekajo prometnice od Kvarnerja v notranjost celine in se je tam razvila industrija, je naravno okolje še ohranjeno. Spokojno vzdušje podeželja in zastrta lepota pokrajine se razodevata zlasti popotnikom, ki ju spoznavaš peš, na konjih ali s kolesi, in tistim radovednejšem, ki si izven turističnega vrveža raje sami utirajo poti k znamenitostim in ljudem.

Tabela 7: Glavni turistični ponudniki in ostala spremljajoča ponudba v občini Pivka

Občina	Atrakcije	Dopolnilni nosilci turistične ponudbe	Storitve	Potenciali
Pivka	- Turistična vas Narin - Pivška jezera - Trnska jama - ostanki gradu Šilentabor -italijanski bunkerji -številske cerkve po vaseh	-Turistične kmetije	-Turistična vas Narin -Petelinjski tek	-Tankovski muzej Pivka -Petelinjsko jezero -Palško jezero -Parska golobina (arheološko najdišče)

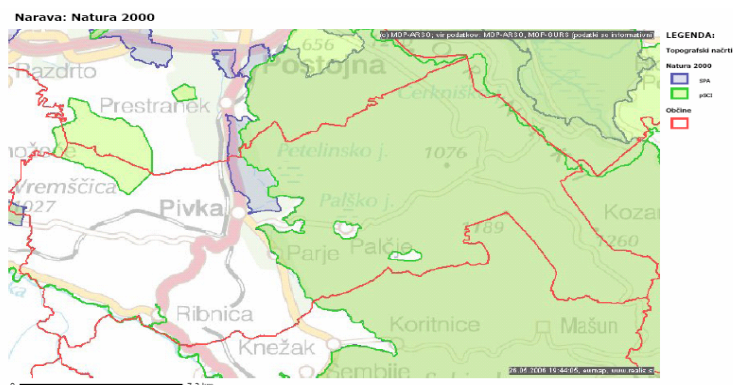
Vir: Regionalni razvojni program 2007 – 2013, 2006, str. 21.

Oblika podeželskega turizma je zanimiva možnost za pridobivanje dodatnega dohodka na kmetiji. Sodobni turistični tokovi se obračajo k podeželju in naravi in tu ima območje kaj pokazati, žal pa ne tudi ponuditi. Ni prenočišč (razen nekaj turističnih kmetij), skromna je tudi kulinarčna ponudba, predvsem pa ni ponudnikov, ki bi imeli oblikovano celovito in kakovostno ponudbo. Za uspešnejši razvoj je nujno potrebno vzpostaviti gostinsko in nastanitveno turistično infrastrukturo, ki bo omogočala obiskovalcem, da kvalitetno preživijo čas v občini.

Natura 2000

Območje občine Pivka se ponaša z veliko biotsko raznolikostjo. Skoraj celoten del Zgornje Pivke je namreč razglašen za varstveno območje - status Nature 2000, katere osnovni cilje je ohraniti biotsko raznovrstnost za bodoče rodove. Gre za ohranjanje živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov, ki so redki in ogroženi zaradi dejavnosti človeka. Na spodnji sliki so lepo prikazani podatki o mejah in legah območij Natura 2000 v občini Pivka, ki so določeni z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000).

Slika 12: Delež Nature 2000 v občini Pivka

Vir: Natura 2000, 2006.

Na tem območju so »rastline in živali pod posebnim varstvom države« (Zakon o ohranjanju narave, 2004), kar pomeni, da je na teh območjih treba vzdrževati ugodno stanje z različnimi ukrepi. Tu gre lahko zgolj za nadaljevanje z obstoječimi dejavnostmi, na primer s pašo ali košnjo suhih in vlažnih travnikov po cvetenju in gnezdenju, lahko pa nekatere dejavnosti opustimo ali njihovo uvajanje preprečimo, npr. agromelioracije mokrišč. Pomembno je, da pri vsakem načrtu ali projektu ustrezno presodimo njegove posledice glede na cilje ohranjanja tega območja. In šele ko smo prepričani, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja, lahko z načrtom soglašamo.

Občina Pivka bi morala ta varovana območja obravnavati kot svoj razvojni potencial, ki povečujejo atraktivnost in povečujejo privlačnost za razvoj dejavnosti, povezanih z viri, ki jih ta območja nudijo. To skuša doseči preko razvojnega programa »Razvoj dežele Pivških presihajočih jezer v obliki sonaravnega turizma«.

Slika 13: Največji Petelinjsko in Palško presihajoče jezero

Vir: Obiščimo jezera na Pivki, 2003.

Na podlagi študije, ki je bila izvedena na tem področju, je opaziti veliko podjetniške iniciative med prebivalci in želje po razvoju turizma in spremljajočih dejavnosti v teh krajih. Nekaj izmed omenjenih predlogov je bilo na primer priprava enodnevnih izletov in potepanj po deželi pivških presihajočih jezer, vzpostavitev Youth hostla, izposoja koles, konjeniški center, ureditev prenočišč, vzpostavitev gostinsko turistične ponudbe in trženje stolpa gradu Kalc (Razvojni program Dežele presihajočih jezer, 2005).

3.5 Podeželje

Naravni pogoji, kot so podnebne razmere, nadmorska višina, relief in sestava tal, pa opredeljujejo usmeritev kmetijske proizvodnje na območju občine Pivka v živinorejo, na južnem delu občine, Brkinih, pa tudi v razvoj sadjarstva, predvsem jabolk in sliv.

Tabela 8: Družinske kmetije po KZU, ekonomskem obsegu in delovni sili po statističnih regijah

Območje	Družinske kmetije	Površina ha	Vsa kmetijska zemljišča v uporabi ha	Kmet. zemlj. v uporabi - samo druž. Kmetije ha	Skupna ekonomska velikost kmečkih gospod. (ESU ⁵)	Ekonomska velikost družinskih kmetij (ESU)	Delovna sila v kmetijstvu (PDM ⁶)	Delovna sila v kmetijstvu na druž. kmetijah (PDM)
Pivka	441	6620,34	3.243	3.213	3.396	1.486	722	361
Notranjsko-kraška	2.947	45.177,19	20.912	19.631	9.958	7.123	3.157	2.664

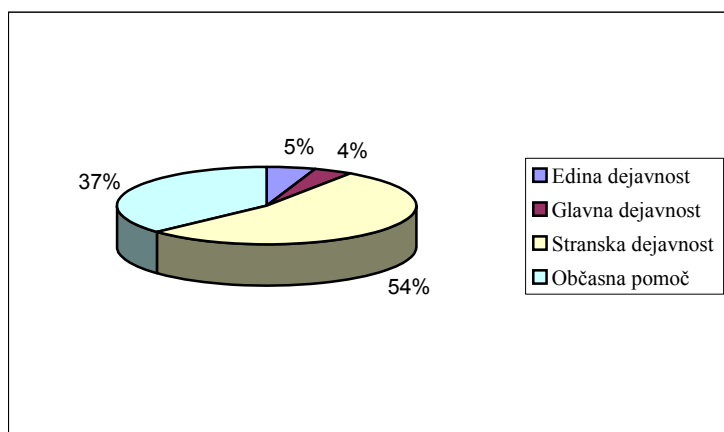
Vir: Popis kmetijskih gospodarstev v Republiki Sloveniji, 2000.

Glavne značilnosti kmetijstva v občini Pivka so majhne kmetije, velika razdrobljenost kmetijskih zemljišč in nizek delež prebivalcev vasi, ki se ukvarjajo s kmetijstvom (glej Tabela 8). Živinorejske kmetije, ki zagotavljajo družini primeren dohodek, so redke. Mladi so po večini zaposleni izven kmetijstva, kar pomeni, da je skrb za kmetijo domena starejše generacije. Zaradi opuščanja kmetijskih dejavnosti prihaja do zaraščanja kulturne in naravne krajine, zaradi česar postopoma prihaja do propada starih vaških jeder in izginjanja podeželskih naselij.

⁵ ESU je evropska enota ekonomske velikosti (1 ESU = 1200 EUR).

⁶ Polnovredna delovna moč (PDM) je količina dela, ki ga opravi samo na kmetiji stalno in polno zaposleni član gospodinjstva.

Slika 14: Delež družinskih članov po delu na kmetiji, 2000

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006; Lastni prikaz.

Ugotovila sem, da se največ družinskih kmetij ukvarja z mešano rastlinsko pridelavo in živinorejo ter pašno živino. Glede na šolsko izobrazbo je največ gospodarjev z dokončano osnovno šolo (Priloga 20).

Težnja po razvoju podeželja je narekovala pripravo Razvojnega programa podeželja za občine Ilirska Bistrica, Pivka in Postojna, s katerim želijo ugotoviti skupne interese ter oblikovati skupne programe razvoja podeželja, ki poleg kmetijstva enakovredno obravnavajo tudi vse druge panoge in dejavnosti t.i. nekmetijske vsebine (Razvoj podeželja občin Ilirska Bistrica, Pivka in Postojna, 2006).

3.6 Infrastruktura in okolje

Cestna in železniška infrastruktura

Občina leži na območju glavnih komunikacij Ljubljana - Trst in Ljubljana - Reka. Pomembne povezave so magistralna cesta (37,3 km) Postojna-Ilirska Bistrica (državna meja z Hrvaško) ter lokalni cestni povezavi (97,3 km) Postojna – Knežak – Ilirska Bistrica in Pivka – Ilirska Bistrica – Podgrad (Regionalni razvojni program 2007 – 2013, 2006, str. 38). Veliko obremenitev obstoječemu cestnemu omrežju predstavljata dnevna migracija prebivalstva in povečan tranzitni promet v smeri Hrvaške.

Pomemben komunikacijski element so gozdne ceste (213,1 km). Razlog njihovega nastanka je bilo gospodarjenje z gozdom in sečnja lesa (kar je tudi dandanašnji pretežni razlog). Skladno z razvojem turizma, izletništva in drugih aktivnosti v prostem času pa postajajo vse bolj pomembne prometne žile.

Preko občine poteka železniška povezava Ljubljana - Koper. V Pivki se odcepi krak proti Ilirski Bistrici in nadalje proti Hrvaški (Reka). Proge so elektrificirane, po železnici pa potekata potniški in tovorni promet.

Energetika, okoljska infrastruktura in stanovanjska problematika

Osnovne značilnosti oskrbe z energijo v občini so podobne kot v Sloveniji, značilna je relativno dobra oskrba z električno energijo. Dobavitelj električne energije za občino je Elektro Primorska.

Opremljenost občine s kanalizacijo je slaba⁷. V naseljih občine Pivka je zgrajen le del kanalizacijskega omrežja. V nekaterih naseljih so se v zadnjih letih zgradili posamezni odseki fekalne kanalizacije, ki pa niso dograjeni v celoti (omrežje, čistilne naprave) in zato tudi še ne obratujejo. Izjemo predstavlja Zagorje, kjer je del naselja kanaliziran in priključen na čistilno napravo. Drugje se komunalne odpadne vode zbirajo v greznicah s prelivom, tudi v kanalizacijo, ki delno obstoja v vseh naseljih. Gradili so jo vaščani sami za odvod meteornih voda in je v glavnem v slabem stanju in ne vzdrževana. Izjemo predstavlja samo Pivka, kjer je mešan sistem kanalizacije in bo del kanalov možno vključiti v novo predvideni sistem. Osrednje območje naselja Pivke je sedaj edino območje v občini, kjer z obstoječo kanalizacijo upravlja izvajalec javne službe. Obstoječa kanalizacija v Pivki deluje kot mešan sistem, zbira in odvaja meteorne vode, prelive iz greznic ter manjšo količino komunalnih vod iz objektov, ki so v nasprotju s predpisi priklopljeni neposredno na kanalizacijsko omrežje. Kanalizacija se ne zaključuje s čistilno napravo, odpadne vode se preko prelivnega objekta izlivajo direktno v reko Pivko (Regionalni razvojni program 2007 – 2013, 2006, str. 40 – 41).

Tabela 9: Investicijska vlaganja občine Pivka na področju izgradnje kanalizacij in čistilnih naprav za obdobje 2001-2005, v tisoč

Leto	Realizirane investicije					Načrtovane investicije				
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pivka	46.481	118.346	71.442	138.404	135.215	119.000	115.000	165.000	310.000	135.000

Vir: Interni podatki Regionalne razvojne agencije Notranjsko – kraške regije, 2006.

Značilnosti stanovanjske problematike, ki vplivajo na odločanje o nadaljnjem razvoju omrežja mest in drugih naselij ter območij razpršene gradnje, so predvsem veliki pritiski na gradnjo individualnih hiš in primanjkljaj socialnih in neprofitnih stanovanj (Priloga 21).

⁷ V skladu s predpisi na področju odvajanja komunalnih odpadnih voda, je lokalna skupnost dolžna obravnavati le naselja z več kot 50 prebivalci. Z izpolnjevanjem tega pogoja bi se v program opremljanja z javno kanalizacijo uvrstilo 23 naselij.

4 IZVAJANJE REGIONALNE POLITIKE NA LOKALNI RAVNI

»Postali bomo prepoznavna, gospodarsko stabilna, razvojno usmerjena, a življenju prijazna regija, ki bo zadovoljevala potrebe obiskovalcev, predvsem pa potrebe prebivalcev po aktivnem in ustvarjalnem življenju.«

Občina Pivka se zaveda pomembnosti gospodarskega razvoja tako na ravni občine kot tudi regije. Svoj delež pri spodbujanju razvoja v regiji prispeva preko Regionalne razvojne agencije Notranjsko – kraške regije skupaj z občinami Bloke, Cerknica, Loška dolina in Postojna. Pomembno vlogo ima tudi Lokalni pospeševalni center Pivka, ki se aktivno vključuje v pripravo regionalnega razvojnega programa in letnih izvedbenih planov.

4.1 Regionalna razvojna agencija Notranjsko – kraške regije

Na regionalni ravni ima pomembno vlogo Regionalna razvojna agencija Notranjsko- kraške regije⁸ s sedežem v občini Pivka. Njen namen je ustvariti okolje, ki bo vsakemu posamezniku omogočalo aktivno in ustvarjalno delo ter zdravo življenje ob spoštovanju temeljnih vrednot, tradicije in kulture regije. Poudarja tudi vključevanje v procese skupnega odločanja o gospodarskem, socialnem in prostorskem razvoju regije, ki bo temeljilo na sodobni institucionalni strukturi, sodobni infrastrukturi in gospodarjenju po načelih trajnosti. Usklajen in uravnotežen razvoj regije na področju gospodarske in socialne kohezije skuša doseči preko naslednjih nalog:

- opravlja storitve s področja priprave in izvajanja projektov ter regionalne strukturne politike;
- pospešuje lokalni in regionalni razvoj na gospodarskem, socialnem, prostorskem in okoljskem področju;
- opravlja svetovanja in pospešuje razvoj malega gospodarstva;
- vodi štipendijsko shemo za Notranjsko-kraško regijo;
- svetuje na področju inovacij in tehnološkega razvoja;
- pripravlja, koordinira in spremlja izvajanje regionalnega razvojnega programa;
- izvaja programe usposabljanj;
- izvaja naloge referenčnega centra za ePoslovanje;
- izvaja druge aktivnosti za razvoj regije.

8 Njeni ustanovitelji so: LPC Pivka, Občina Pivka, Občina Postojna, Občina Cerknica, Občina Loška dolina, Občina Bloke, Regionalni Notranjsko - kraški zavod za turizem Postojna, Območna obrtna zbornica Cerknica, Območna obrtna zbornica Postojna, ZRC SAZU, Gospodarska zbornica Slovenije in Javni sklad RS za regionalni razvoj ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja. Območje delovanja RRA N-K regije ni skladno z območjem razvojne regije. Občina Ilirska Bistrica se je za obdobje do leta 2006 vključevala v RRA Obalno – kraške regije, medtem ko se bo za prihodnje obdobje skupaj z Občino Logatec pridružila Notranjsko – kraški regiji.

Regijski potenciali so aktivirani z različnimi projekti. Kot prioritetni regionalni projekt iz leta 2004 predstavljam **Štipendijsko shemo Notranjsko – kraške regije**. V ta projekt so se vključile vse občine v regiji ter nekatera podjetja, ki so se prijavila na javni poziv in opredelila svoje potrebe po kadrih. Namenjena je kadrovskega štipendiranju dobrih kadrov, ki bodo tako ostali v regiji (obveznost iz pogodbe), prispeva k spodbujanju kadrovskega štipendiranja ter v zgodnejših fazah zagotavlja navezave med študenti in gospodarstvom.

V Štipendijsko shemo Notranjsko - kraške regije je v letu 2006 vključenih 34 štipendistov (Priloga 22), od tega 27 študentov in 7 dijakov ter 12 podjetij⁹. Vključeni študenti se šolajo na dodiplomskih programih strojništva, lesarstva, gradbeništva, kemije in živilske tehnologije, dijaki pa na srednješolskih programih strojništva, torej za poklice, ki jih za svoje delovanje in dvig konkurenčnosti potrebuje gospodarstvo v Notranjsko - kraški regiji. Na področju občine Pivka so v omenjeno Štipendijsko shemo vključeni trije študentje in tri podjetja (Pivka perutninarstvo, Javor Pivka in Slavec MF). Pomembni projekti pa so še:

Načrt omrežja podjetniških con in podjetniških inkubatorjev, tehnoloških parkov in centrov ter drugih oblik v Notranjsko – kraški regiji (Priloga 23), katerega namen je ustvariti mrežo podjetniških con, znotraj katerih naj bi se vzpostavile razvojne institucije, kot so: podjetniški inkubatorji, tehnološki centri in druge oblike. Na tak način želi regija posledično dvigniti svojo raven razvitosti. Projekt se je zaključil, študija pa se bo vključila tudi v Regionalni razvojni program za novo programsko obdobje.

Program IN-PRIME, v katerega so poleg Notranjsko – kraške regije vključene še Goriška in Obalno – kraška regija, je usmerjen k preboju regij v inovativne, prepoznavne in spoštovane regije. Strateški cilj programa je torej doseči pospešen razvoj v smeri inovativnosti in modernih tehnologij s sinergijo naravnih, človeških, finančnih in tehnoloških virov. Namen je, da lokalna tehnološka vozlišča v poslovno-inovacijskih conah postanejo privlačna sila za visoko izobražene kadre, ki bodo z razvojem okolju prijaznih inovativnih produktov večala gospodarsko moč na območju teh regij.

Projekt Vzpostavitev čezmejne organizacijske strukture in krepitev kadrovskega potenciala SLO-HR-RA, katerega partnerji so Regionalna razvojna agencija Notranjsko – kraške regije, Regionalni razvojni center Koper, Podjetniški center Novo mesto, Regionalna razvojna agencija Porin z Reke, IDA, Istarska razvojna agencija iz Pule in Centar za poduzetništvo Karlovac. Namen projekta je vzpostavitev čezmejne organizacijske strukture, ki bo zagotavljala generiranje projektov za prijavo na spodbude v okviru čezmejnega sodelovanja v prihodnjih letih in krepitev kadrovskega potenciala čezmejnega območja preko izobraževanj in usposabljanj, izmenjave kadrov, prenosa štipendijskih shem v okolja, kjer te še ne delujejo, skupne spletne strani, izdanih publikacij... Gre za prvo partnersko sodelovanje šestih razvojnih agencij z obeh strani meje, pričakujejo pa, da bo to sodelovanje trajnostno okrepilo čezmejni projektni potencial.

⁹ 50% vrednosti posamezne štipendije izkaže podjetje, 50% pa Regionalna razvojna agencija Notranjsko – kraške regije.

4.2 Lokalni pospeševalni center Pivka

V današnjem globalnem poslovnem okolju predstavljajo mala in srednje velika podjetja ključni element uspešnega gospodarstva. Njihove pomembnosti se zaveda tudi slovenska vlada, ki je z namenom povečanja podjetništva izdala Zakon o podpornem okolju za podjetništvo (Ur. l. RS 40/2004), katerega temeljni cilji so:

- povečanje možnosti za ustanavljanje novih podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest;
- pospešitev izkoriščanja podjetniških in inovacijskih potencialov;
- vzpostavitev učinkovitega podpornega sistema podjetnikom in podjetjem v vseh fazah njihovega razvoja za dostop do informacij, storitev in virov financiranja in
- spodbuditev oblik povezovanja med raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami ter gospodarstvom.

Osrednjo pozornost lokalnega razvoja občina Pivka namenja razvoju gospodarstva, seveda brez povzročanja dodatnih obremenitev in zaostankov na področju socialnega in okoljskega razvoja. Zaveda se, da je v gospodarsko uspešnejših področjih sektor malih in srednjih podjetij bistveno bolj razvit kot v tistih, ki zaostajajo v razvoju in kjer prevladujejo večja podjetja. Poleg tega predstavljajo glavni generator gospodarske rasti in novih delovnih mest. Borell je dejal, da »dve tretjini delovnih mest v Evropi zagotavljajo majhna podjetja« in še »da ne moremo pričakovati, da bodo velika podjetja ustvarjala nova delovna mesta« (Dodevska, 2006, str. 4).

Pomembno je, da ustvarimo ugodno razvojno okolje s sodelovanjem in povezovanjem med (Sočan, 2000, str. 13-14):

- razvito infrastrukturo (materialno, intelektualno, institucionalno in informacijsko),
- institucionalno mrežo, ki povezuje razvojna sodelovanja od lokalne samouprave, do povezovanja s sosednjimi regijami, državno upravo in mednarodnim okoljem,
- raznovrstnimi institucijami civilne družbe s specialnimi znanji, od tehnoloških do usposabljanja in prekvalifikacij,
- zadostnim številom podjetij različne velikosti in branž.

Le na ta način lahko ustvarimo okolje z nadpovprečno ugodnimi pogoji za oblikovanje kritične mase posameznih znanj, s katerimi množica povezanih podjetij in institucij povečuje svojo razvojno moč, konkurenčnost, prepoznavnost in uspešnost na globalnem trgu. Da bi podjetništvo v občini čim bolj zacvetelo, je bil ustanovljen Lokalni pospeševalni center Pivka¹⁰, v okviru katerega poteka načrtovanje industrijsko - obrtnih con in podjetniškega inkubatorja z izobraževalnim centrom. Pomembno pa je, da ob postavljanju teh novih

¹⁰ Lokalni pospeševalni center Pivka je ustanova Občine Pivka za pospeševanje razvoja malega gospodarstva, turizma in kmetijstva v občini Pivka. Ustanovljena je v skladu z Zakonom o ustanovah (Uradni list RS št. 60/95).

institucij in infrastrukture ter vlaganju v nova podjetja ne smemo zanemariti ustvarjanja ustreznega razvojnega inovativnega okolja ter obstoječa podjetja, ki še vedno zaposlujejo večino aktivnega prebivalstva.

Omenim naj naslednje posrednike inovacijskega okolja v občini Pivka (Načrt omrežja poslovnih con in drugih posrednikov inovacijskega okolja v Notranjsko – kraški regiji, 2004, str. 31 - 63):

Poslovne cone so zaokrožena območja, namenjena gospodarskim dejavnostim in zagotavljajo ustrezno infrastrukturno opremljenost in storitve za podjetja v coni. Praviloma se organizirajo na lokacijah z zagotovljenim dostopom do večjih infrastrukturnih objektov in delovne sile. Lokacije nadalje označuje bližina izobraževalnih, razvojnih in poslovnih storitev in ustrezna opremljenost lokacije ob upoštevanju okoljevarstvenih standardov.

Na podlagi velikosti in namembnosti jih razvrščamo v tri skupine:

- industrijske cone, kamor spadajo večja področja, kjer je koncentracija industrije velika in kjer prevladujejo velika podjetja;
- podjetniško – obrtne cone, kamor se prištevajo področja z veliko koncentracijo malih podjetij in podjetnikov;
- specializirane cone, kamor spadajo tehnološki parki, inkubatorji, znanstveni parki in podobno.

Motivi za pristop h gradnji poslovne cone so različni. Na prvem mestu občina Pivka želi pritegniti investitorje, ki bodo odkupili komunalno opremljeno zemljišče, odprli nova delovna mesta in vlagali na njihovem območju. Prav tako želi zagotoviti primerno lokacijo tudi za podjetnike iz lokalnega okolja. V občini Pivka se že nahajajo:

- **Industrijska cona Javor – Pivka**, kjer sta na velikosti cca 80.000 m² locirani podjetji Javor Pivka in Meles
- **Industrijsko – obrtna cona Hrastje**, ki je namenjena lesarski dejavnosti
- **Industrijsko – obrtna cona Neverke 1**, kjer se na območju cca 15.000 m² razteza območje, ki je v celoti namenjeno živilskopredelovalni industriji – perutninarstvo Pivka
- **Industrijsko – obrtna cona Neverke 2**, katere izgradnja se je zaključila letos, je velika 40.000 m² in predstavlja pomembno pridobitev za občino Pivka in njeno širšo okolico. Cona je rezultat prizadevanj občine za ustvarjanje ugodnih pogojev za delovanje in razvoj podjetništva na širšem pivškem območju. Cona je zanimiva in je že privabila nove podjetnike, ki bodo lahko uresničevali svoje podjetniške ambicije. Menim pa, da bo še večji pomen pridobila v prihodnosti, saj naj bi bila direktno podprta s hitro daljinsko povezavo proti Reki. V coni že deluje zbirni center za ločeno zbiranje odpadkov, znotraj cone pa bo deloval tudi podjetniški inkubator za proizvodne dejavnosti.

Multimedijski center v Pivki je nevladna kulturna organizacija, katere namen je mreženje kulturnoumetniškega dogajanja in ustvarjanja v svojem okolju, z zagotavljanjem brezplačnega javnega dostopa in uporabe informacijskotelekomunikacijske tehnologije, predvsem pa na področju intermedijske umetnosti omogočiti kreativno delo z novimi tehnologijami. Kot tak je pomemben instrument pospeševanja razvoja in uporabe e-vsebin na področju kulture in umetnosti ter skrbi za nenehen pretok informacij, srečevanje ljudi, idej ter znanja in nudi pomoč pri realizaciji umetniških in civilnodružbenih projektov.

Grozdi, v katere se povezujejo podjetja iz sorodnih in različnih dejavnosti, nosilci znanja ter druge institucije in organizacije, ki zagotavljajo kritično maso znanja, tehnologij, virov in sredstev, pomembnih za krepitev konkurenčnosti posameznih sodelujočih podjetij in skupine kot celote. Povezovanje podjetij, ki jih družijo skupna potreba na področju dobaviteljev, kupcev, specializiranih storitev, delovne sile in drugih resursov, omogoča:

- povečanje učinkovitosti podjetij (boljši dostop do informacij, tehnologij...),
- racionalizacija poslovanja (skupna marketinška inpromocijska naravnost, skupen razvoj, racionalizacija investicij, zmanjšanje stroškov trženja),
- povečanje rasti in razvoja (pridobivanje sofisticiranih kupcev in nosilcev znanja, povečanje fleksibilnosti in odzivnosti, hitrejši tehnološki napredek podjetij),
- povečanje inovativnosti (intenzivnejše raziskovalno – razvojno delo, iznajdbe, nove tehnologije, metode, izdelki...),
- odpiranje novih poslovnih priložnosti.

In čeprav podjetja v naši regiji niso zelo povezana, je zanimivo, da je v Pivki center lesarskega grozda, zaradi česar bi morala naša podjetja to prednost bolje izkoristiti. Svoje aktivnosti grozd usmerja predvsem na vprašanje nadaljnjega razvoja panoge v Sloveniji, saj le-ta postaja zaradi velike delovne intenzivnosti in nizke dodane vrednosti vse manj konkurenčna na globalnem trgu. Dejstvo je, da je dejavnost podjetij zelo raznolika, saj vključuje vse faze proizvodnega procesa (od materiala do končnega izdelka), poleg tega pa podjetja pripravljajo veliko paleto izdelkov. S povezovanjem bi lahko dosegli, da bi podjetja razvijala nove proizvode, ki bi temeljili na novem oblikovanju oziroma na višji kakovosti. Opozoriti pa moram na problem kadrov, saj primanjkuje primerno izobraženih ljudi. Podjetja bodo v bodoče morala več investirati v znanje in izobraževati svoje delavce tako na poklicni kot tudi srednji in visoki stopnji iz lesarstva.

Podjetniški inkubator predstavlja okolje z ugodnimi pogoji za nastanek, rast in razvoj novih podjetij- je torej središče in vodilo razvoja podjetništva. Vključenim podjetjem v zgodnjih razvojnih fazah praviloma omogoča najem poslovnih prostorov z ustrezno opremo, strokovno izpopolnjevanje in podjetniško svetovanje ter mentorstvo s področij upravljanja, financiranja, marketinga, trženja in vodenja podjetij ter uporabe novih tehnologij.

Podjetja so v podjetniškem inkubatorju le omejeno obdobje, pri vstopu pa morajo upoštevati naslednja pravila:

- Podjetje mora biti mlajše od treh let. Predlog je, da se prednostno podpira novoustanovljena podjetja, podjetja v ustanavljanju ter podjetja, stara do enega leta, v odvisnosti od interesa pa tudi starejša podjetja do treh let.
- Pozitivna ocena poslovnega načrta
- Predvsem se zahteva pozitiven cash-flow (likvidnost).
- Prioriteto pri izboru imajo podjetja, katerih dejavnost je med tistimi, ki so kot takšna navedena v nacionalnem razvojnem programu.
- S podjetjem, ki vstopa, se sklene pogodbo in se zavaruje z bianco menico (plačevanje stroškov najemnine in operativnih stroškov).
- Podjetje ima pravico bivati v inkubatorju največ 5 let.

Predlog razvoja »Omrežja podporne infrastrukture« do leta 2012 predvideva vzpostavitev mrežnega inkubatorja t.i. Notranjski mrežni inkubator, ki bi imel več enot, in sicer:

- SPI Pivka – storitveni inkubator in koordinacija ter podporne storitve za delovanje inkubatorjev
- PI Postojna – storitvene dejavnosti
- PI Neverke – proizvodne dejavnosti

Podjetniški inkubator naj bi organiziral in izvajal tiste vrste storitev novo nastajajočim podjetjem, ki so potrebne za njihov uspešnejši vstop v poslovni svet, da znižuje tveganje, skrbi pa tudi za usposabljanje vodij in pomoč v začetnem obdobju poslovanja. Glede določanja izvajalcev storitev v vseh teh centrih pa velja načelo, da je potrebno zagotoviti resnično kvalitetne storitve, saj leži na teh izvajalcih zelo velika odgovornost. Te storitve naj bi izvajali RRA, LPC Pivka in NEC Cerknica ter zunanji izvajalci.

Center odličnosti je visoko kakovostna multidisciplinarna skupina raziskovalcev iz akademske sfere in gospodarstva, ki zagotavlja kritično maso znanja. V občini Pivka bo deloval Raziskovalni center za obnovljive vire energije, ki bo povezoval strokovnjake na lokalni in regionalni ravni z raziskovalci Univerze v Novi Gorici z namenom, da bi pridobljena znanja uporabili za razvoj konkurenčnih in tržno zanimivih proizvodov ali storitev, ki jih bo mogoče tržiti tako doma kot v tujini. Občina Pivka je že aktivna na področju energetske izrabe biomase in je tudi vključena v mednarodni projekt goriške lokalne energetske agencije Golea, katerega namen je dvigniti ozaveščenost o uporabi obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

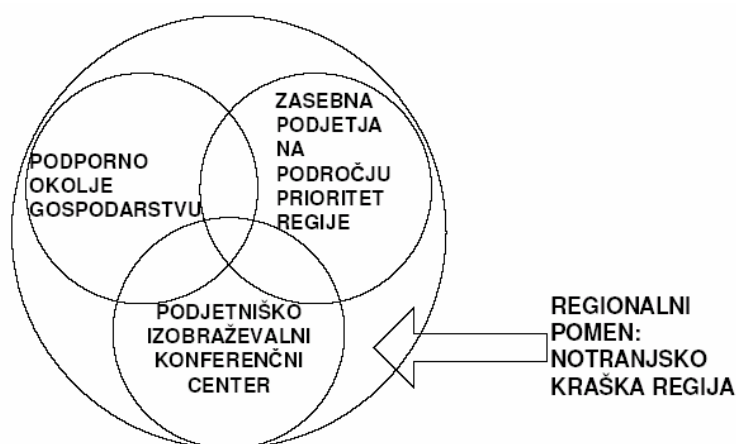
4.3 Krpanov center – poslovno - izobraževalno vozlišče regije

Ključni problemi regije se kažejo v pomanjkanju programov vseživljenjskega učenja, pomanjkanju primernih prostorov za izvajanje le-tega, pomanjkanju podjetniške iniciative in

posledično premajhnega števila novoustanovljenih podjetij ter pomanjkanju regijske razvojne infrastrukture, ki bi omogočila razvoj projektov, ki bi tu zadržali delovno silo.

Krpanov center predstavlja pomembno razvojno infrastrukturo, ki je za regijo še kako potrebna. V centru, ki obsega 2.939 m² površine, želijo razviti komunikacijo med podpornimi institucijami za gospodarstvo in gospodarstvom ter javnim in zasebnim sektorjem. Pomenil bo regionalno vozlišče poslovnih idej in center nastajanja pobud in projektov, ki bodo prispevali k razvoju regije.

Slika 15: Ključni vsebinski sklopi, ki jih želijo razvijati v Krpanovem centru

Vir: Krpanov center, 2006

V centru bodo Regijski multimedijski center, Regionalna razvojna agencija Notranjsko – kraške regije, Mrežni podjetniški inkubator regije in Center odličnosti s tehnološkim centrom za obnovljive vire energije.

Del centra bo namenjen zasebnim podjetjem, ki so dejavna na področju prioritet regije. Dodano vrednost pa mu bodo dvignile tudi kulturne (umetniška galerija, multimedijski center in knjižnica) in športne vsebine (bowling).

5 RAZVOJ OBČINE PIVKA ZNOTRAJ NOTRANJSKO – KRAŠKE REGIJE KOT EKO REGIJE

Stopnja dosedanje razvitosti gospodarstva, naravne danosti ter prebivalstveni potenciali definirajo pogoje in možnosti razvoja gospodarstva regije in tudi občine Pivka v prihodnjih letih. Na podlagi prednosti¹¹, ki jih ima Notranjsko – kraška regija, bo v novem regionalno

¹¹ Prednosti: velika ohranjenost okolja in bogata ponudba naravnih in kulturnih vrednot, gozdno bogastvo in energetski potencial, velik odstotek Nature 2000 ter malo okoljsko sporne industrije, strateško prometna lega ter turistični potencial.

razvojnem programu¹² kot konkurenčna prednost regije izpostavljena usmerjenost v EKO regijo in bo tako predstavljala krovno usmeritev razvoja regije.

Ta koncept lahko opredelimo kot »območje, ki se od drugih območij razlikuje po svojih naravnih in družbenih značilnostih« (Programska izhodišča za razvoj Notranjsko - kraške regije kot ekoregije, 2006, str. 2). Notranjsko - kraška regija se od drugih regij razlikuje tako po geografskih značilnostih kot tudi po specifikah rastlinskega in živalskega sveta, kulturni dediščini in načinu poseljevanja. Meje regije niso natančno določene, saj jih večinoma določajo geografske in tradicionalne kulturne značilnosti, zaznavanje in razumevanje ljudi, ki živijo na tem območju. EKO regija predstavlja način, s katerim želi Notranjsko - kraška regija zaustaviti trend zaostajanja v razvoju in izkoristiti naravne, kulturne, socialne, ekonomske in okoljske prednosti, ki jih ima.

Ekorazvojni koncept, ki ga želi regija razvijati, ima podlago v Lizbonski strategiji razvojnega preboja Evrope, ki je bila sprejeta leta 2000 in 2001 in sloni na trajnostnem razvoju ter soodvisnosti med ekonomijo, socialo in okoljem. Visoka gospodarska razvitost je podlaga za ustrezen socialni standard. Razvita ekonomija in sociala pa sta primerno izhodišče za okolju prizanesljiv in prijazen razvoj (Programska izhodišča za razvoj Notranjsko - kraške regije kot ekoregije, 2006, str. 2). Zanimivo je, da »v Sloveniji še ni območja, na katerem bi bile vse gospodarske, družbene in okoljske dejavnosti usmerjene v ekološko zdrav način bivanja in življenja« (Regionalni razvojni program 2007 – 2013, 2006, str. 59). Za Notranjsko – kraško regijo pa se je izkazalo, da ima vse možnosti in energijo usmeriti se v ta način delovanja.

To pa pomeni, da se bo spodbujalo predvsem investicije, ki bodo v sožitju z naravo in okoljem ter bodo hkrati zagotovile visoko kakovost bivanja. Na ta način bo regija postala privlačna za domače in tuje obiskovalce in prepoznavna kot dobra blagovna znamka tako doma kot v tujini. Vzporedno pa se bodo izvajali tudi »projekti in programi, ki bodo spodbujali gospodarstvo k ekološkemu ravnanju, mlade v vseh šolskih inštitucijah osveščali o varstvu okolja, in projekti, ki bodo spodbujali izrabo obnovljivih virov energije«. (Regionalni razvojni program 2007 – 2013, 2006, str. 59)

Ekonomija, z vidika EKO regije, ohranja naravne vire ter se prilagaja naravnemu in kulturnemu okolju. Družbeni napredek vidi v ustvarjanju pogojev za razvoj, ki ga nekateri ekonomisti imenujejo »stabilno stanje«. Kot taka stremi k zmanjšanju uporabe virov na enoto proizvoda ter povečuje njihovo ohranjanje in recikliranje. Izogiba se onesnaževanju in nepotrebni odpadki ter se prilagaja ekosistemom in uporablja naravne danosti. Koristi, ki jih EKO regija prinaša, lahko strnemo v:

- korist za gospodarstvo (večja prepoznavnost in konkurenčnost),
- korist za družbo (večja blaginja, večja kakovost bivanja, večje razumevanje načel trajnostnega razvoja),

¹² Pri izdelavi regionalnega razvojnega programa sodelujejo vse občine Notranjsko – kraške regije in občina Logatec.

- korist za okolje (bolj ohranjeno okolje, narava in krajina).

V spodnji tabeli sem povzela, kako se lahko občina Pivka razvija znotraj EKO regije po posameznih področjih.

Tabela 10: Razvoj občine Pivka po posameznih področjih v okviru EKO regije

Kmetijstvo in podeželje	<ul style="list-style-type: none"> - načrtna obnova in oživitev življenja na vasi - obnova starih vaških jeder - spodbujanje in izobraževanje za sonaravno- ekološko kmetovanje - spodbujanje dopolnilne dejavnosti na kmetijah in nudenje pomoči za trženje - spodbujanje razvoja turističnih EKO kmetij ter wellness ponudbe na kmetijah, spodbuda za ustanovitev združenja EKO kmetij regije
Turizem	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev standardov in znanja za eko turizem - vzpostavitev wellness ponudbe (višji rang ponudbe) - promocija in spodbujanje kulinarike naših babic - vzpostavitev blagovnih znamk (npr. eko- turizem v Krpanovi deželi) - projekt promocij turizma v regiji - izpostavitvev in izoblikovanje pomembnih turističnih točk v prostoru: Pivška jezera, Tankovski muzej... - vzpostavitev pogojev za investiranje v turistične projekte, kot so npr. vikend naselja
Izgradnja turistične infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> - kolesarske poti, pešpoti, jahalne poti - evidentiranje in označba znamenitosti, predstavitev znamenitosti (table, brošure, prospekti) - predstavitvena turistična brošura občine - turistična karta občine
Prostor	<p>Načrtovanje prostorskih možnosti za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj obrti in industrije, - turistična območja- avtokampi, vikend naselja
Komunikacije	<ul style="list-style-type: none"> - oblikovanje potrebnih prometnih povezav: avtocesta Jelšane-Postojna/Divača
Gospodarstvo	<ul style="list-style-type: none"> - oblikovanje mreže obrtno - industrijskih con - vzpostavitev mrežnega podjetniškega inkubatorja za storitvene in proizvodne dejavnosti
Znanost, izobraževanje ter človeški viri	<ul style="list-style-type: none"> - spodbuditi in promovirati vrednoto znanja
Šport in kultura	<ul style="list-style-type: none"> - urediti športno infrastrukturo za sodobno turistično ponudbo in kakovostno preživljanje prostega časa prebivalcev - oblikovati mrežni multimedijški center - na projektih in programih spodbujati dodajanje višje kakovosti z dimenzijo kulture in športa

Vir: Gradivo za 26. sejo občinskega sveta Občine Pivka, 2006.

Dejstvo je, da je EKO razvoj znan in močno cenjen v Evropski uniji, kar lahko za regijo pomeni tudi eno od konkurenčnih prednosti pred ostalimi regijami v Sloveniji.

6 SWOT ANALIZA

V nadaljevanju navajam SWOT analizo, ki jo ponavadi uporabljamo pri analizi podjetja, možno pa jo je uporabiti tudi pri strategijah razvoja posameznih območij. S pomočjo omenjene analize sem iskala prednosti, slabosti pa tudi priložnosti in nevarnosti za nadaljnji razvoj občine Pivka.

PREDNOST	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> + izvozna usmerjenost gospodarstva + pomen lesne industrije za zaposlovanje. + ugodna prometna lega + zaraščenost z gozdovi (biomasa kot surovina, turistični razvoj) + obstoj Lesarskega grozda v občini + sorazmerno ohranjena območja naravne in kulturne krajine + nizka stopnja brezposelnosti + ekonomska moč prebivalstva + velik del ozemlja vključen v Naturo 2000 + naravna razgibanost terena – ugodna za živinorejo (reja govedu in drobnice - Brkinške ovce) in sadjarstvo (sadjarske poti, proizvodi) + dobro razvito regionalno cestno omrežje. + ni večjih onesnaževalcev okolja + center za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov v industrijski coni 	<ul style="list-style-type: none"> - odvisnost od velikih podjetij - nizka DV na zaposlenega (produktivnost dela) in nizka stopnja inovativnosti - slaba investicijska dejavnost podjetij - slabo razvito podjetništvo - prepozen začetek gradnje poslovnih con ni turističnih objektov (izjema le turistične kmetije) - premalo informaciji in raznih informacijskih točk za domače in tuje goste - premalo je povezovanja med različni turističnimi ponudniki storitev - neprivlačna stara vaška jedra - visok delež starega prebivalstva - štipendira se samo tehnični kader, ne pa tudi ostalih smeri - mladi ostajajo v kraju svojega študija - primanjkuje visoko usposobljenega managerskega kadra, kvalitetnih delovnih mest ter delovnih mest za najvišje usposobljene kadre - nizka izobrazbena struktura prebivalstva. - razdrobljenost in majhnost kmetij - pomanjkljiva in zastarela infrastrukturna opremljenosti naselij (kanalizacija) - zaraščanje krajine

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> + razvoj malega podjetništva in obrtništva + štipendiranje študentov ter jih tako zavezati, da ostanejo v domačem okolju + obnova starih vaških jeder, ureditev podeželskih naselij in oživitev življenja na vasi za potrebe turizma in za doseg višje kakovosti življenja + program za razvoj podeželja + obnovljivi viri energije (ustanovitev raziskovalnega centra za obnovljive vire energije in varovanje okolja v Pivki) + vzpostavitev podjetniških inkubatorjev + park vojaške zgodovine 	<ul style="list-style-type: none"> - stagnacija podjetij zaradi pomanjkanja kadrov in razvojnih institucij - podjetja tekmujejo z nizko ceno, ne pa z inovativnostjo (vrednota je delo, ne pa znanje) - nižji življenjski standard ter boljši delovni pogoji v drugih krajih, lahko povzročijo dodaten odliv perspektivnega kadra - nadaljnje prestrukturiranje gospodarstva in vse večje zahteve zaradi konkurenčnosti lahko povzročijo povečanje stopnje brezposelnosti in težjo zaposljivost posameznikov z nižjo oz. poklicno izobrazbo - opuščanje kmetijske dejavnosti in s tem zmanjšanje dohodkov na kmetijah - zaraščanje kmetijskih površin in posledično pritisk zveri - nizka produkcija delovnih mest - nadaljnje zniževanje dodane vrednosti - nevarnost onesnaževanja vodnih virov (Pivka, reka Reka)

Vir: Regionalni razvojni program 2007 – 2013, 2006, str. 47 - 59; Lastne ugotovitve.

7 SKLEP

Sklenem lahko z ugotovitvijo, da so razlike med regijami v Sloveniji prisotne tako glede razvitosti kot tudi razvojne ogroženosti in razvojnih možnosti. Če govorimo o kulturni raznolikosti, so razlike zaželene, saj brez njih turizem ne bi uspel (Button, Kenneth John, 1999, str. 9). V ekonomskem pogledu pa so razlike nesprejemljive, saj povzročajo nestabilnost, prekomerno koncentracijo v določeno regijo in tako negativno vplivajo na razvoj celotne države, zato je nuja po enakomernejšem razvoju in odpravljanju regionalnih razlik še večja.

Gospodarstvo občine Pivka je po dodani vrednosti na prebivalca med boljšimi v regiji, še vedno pa ne dosega državnega povprečja. Čeprav je občina zelo izvozno dejavna, je za večino panog značilna nizka dodana vrednost proizvodov, kar onemogoča razvojni preboj gospodarstva. Nič kaj spodbudna ni niti stopnja inovativnosti. V občini bi se morale tradicionalnim panogam pridružiti bolj perspektivne dejavnosti.

Občina spada med najredkeje poseljena območja. Značilna je neugodna starostna struktura in negativna rast prebivalstva. Neugodna je tudi izobrazbena struktura prebivalstva, znanje pa predstavlja temelj razvoja tako posameznika kot širše družbe. Opozoriti pa moram, da bi se

moralo prebivalstvo za uresničitev gospodarskega razvoja tako kakovostno izboljšati kot tudi količinsko povečati.

Trenutno stanje občine ni ravno vzpodbudno, zaradi česar je potrebno v občino privabiti kvaliteten kader, ki bo omogočil razvoj gospodarstva. Ustvarjanje delovnih mest (job creation) postaja eden ključnih kazalcev uspešnega razvoja. Takšna struktura gospodarstva ne povečuje zaposlovanja, posledično pa se povečuje trend zaposlovanja izven občine, še posebno visok strokoven kader, ki težko najde delo v domačih gospodarskih družbah in slabo razvitih storitvah.

Podoba občine Pivka se bo v naslednji letih precej spremenila, saj načrtuje občina v sodelovanju z različnimi investitorji številne naložbe. Industrijska cona predstavlja pogoje za razvoj gospodarstva in zagotavlja nova delovna mesta. V coni bodo uredili podjetniški inkubator, načrtujejo pa tudi ureditev inkubatorja za storitvene dejavnosti.

Razvoj je lahko uspešen le, pravi Barbičeva, če prihajajo pobude od krajevnih prebivalcev oziroma če si cilje razvoja postavljajo sami, pri njihovem uresničevanju pa jim pomagajo strokovnjaki. Ljudje najbolj poznajo okolje, v katerem živijo, probleme, s katerimi se soočajo, ter imajo svoje želje in predstave, kako bi jih rešili (Krašovec, 2005, str. 81). Že več časa pa opažam, da je v občini prisotno veliko nezaupanja in nesodelovanja med posamezniki. Potrebno bi bilo spremeniti to miselnost in se bolj identificirati s krajem, v katerem živimo. Po besedah našega župana »le ljudje, ki se med seboj poznajo, si zaupajo in jih povezuje občutek skupne pripadnosti lokalni enoti, se lahko uspešneje in samozavestno vključujejo v širše regijske, državne in meddržavne skupnosti, imajo jasna stališča ter znajo svoje interese tudi bolje uveljavljati«.

LITERATURA

1. Armstrong Harvey, Taylor Jim: Regional economics and policy. Oxford : Blackwell, 2000. 437 str.
2. Button, Kenneth John: Regional economic performance within the Europea Union. Cheltenham (UK), Northampton : Elgar, 1999. 209 str.
3. Dodevska Majda: Predsednik evropskega parlamenta nad Vipavsko dolino. Delo, Ljubljana, 18.2.2006, str. 4.
4. Farič Metka: Nove zamisli regionalnega razvoja kot podlaga za oblikovanje sodobne regionalne politike. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1999. 93 str.
5. Fatur Silvo et al.: Ljudje in kraji ob Pivki. Postojna : Kulturna skupnost Postojna, 1975. 343 str.
6. Filipič Bogomir: Pospeševanje malega gospodarstva v sosednjih in drugih državah. Gradivo za usposabljanje lokalnih razvojnih koalicij, Moravske Toplice, maj 1997. Ljubljana : Razvojni center Lendava, Beta Consulting, 1997. 14 str.
7. Kavaš Damjan et al.: Priprava strokovnih podlag za strategijo regionalnega razvoja Slovenije. Ljubljana : Inštitut za ekonomska raziskovanja, 2000. 302 str.
8. Kavaš Damjan, Pečar Janja: Reforma »reform« nacionalne regionalne strukturne politike. Ljubljana : Inštitut za ekonomska raziskovanja, 2004. 114 str. + pril.
9. Kavaš Damjan, Pečar Janja, Kušar Simon: Razvoj orodij za oblikovanje in spremljanje politike regionalnega razvoja. Raziskovalni projekt. Ljubljana : Inštitut za ekonomska raziskovanja, 2005. 67 str.
10. Kuljaj Aleksander: Regionalna politika Evropske unije in Slovenija. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 48 str.
11. Krašovec Benkovič Monika: Razvojne možnosti naselij na depopulacijskih območjih glede na starostno sestavo gospodinjstev. Geografski vestnik, Ljubljana 2005, 77-2, str. 81- 93.
12. Pečar Janja: Regionalni vidiki razvoja Slovenije (in poslovanje gospodarskih družb v letu 2001). Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2002. 159 str.
13. Pečar Janja: Izbrani socio – ekonomski kazalniki po regijah. Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2003. 199 str.
14. Pečar Janja: Regije 2005 – izbrani socio – ekonomski kazalniki po regijah. Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2005. 213 str.
15. Ravbar Marjan: Dejavniki regionalnega razvoja v pokrajinski členitvi Slovenije. IB revija, Ljubljana, 2005, 1/2, str. 34-49.
16. Senjur Marjan: Razvojna ekonomika. Teorije in politike gospodarske rasti in razvoja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 732 str.
17. Sočan Lojze: Strategija razvojne prenovne Notranjsko - kraške regije. Ljubljana : Inštitut za strateške študije, 2000. 86 str.
18. Vanhove Norbert: Regional Policy: A European Approach. Third edition. Aldershot : Ashgate Publishing, 1999. 639 str.

19. Wostner Peter, Kostevc Črt: Dobre novice glede regionalnih razlik. Finance, Ljubljana 14.4.2005, str. 9.

VIRI

1. Eurostat: Statistični urad Evropskih skupnosti. [URL: <http://epp.eurostat.cec.eu.int/>], marec 2006.
2. Gradivo za 26. sejo občinskega sveta Občine Pivka, 8.3.2006.
3. Interni podatki družbe Javor Pivka d.d., 2006.
4. Interni podatki Območne gospodarske zbornice Postojna, 2006.
5. Interni podatki podjetja Pivka perutninarstvo d.d., 2006.
6. Interni podatki Regionalne razvojne agencije Notranjsko - kraške regije, 2006.
7. Kazalniki razvoja Slovenije. 145 str.
[URL: <http://www.sigov.si/zmar/projekti/pr/2006/kazalniki2006.pdf>], april 2006.
8. Krpanov center. Pivka : Občina Pivka.
[URL: <http://www.pivka.si/dokument.aspx?id=867>], 2006.
9. Letno poročilo družbe Javor Pivka d.d. za leto 2005. Pivka. 76 str.
[URL: <http://www.javor.si/javor/JavorLP.pdf>], april 2006.
10. Maskell Peter: Future Challenges and Institutional Preconditions for Regional Development Policy. Nordregio Report 2000. 86 str.
[URL: http://www.nordregio.se/pdf/r001_2.pdf], 2000.
11. Natura 2000. Ministrstvo za okolje in prostor. [URL: <http://www.sigov.si/mop/>], april 2006.
12. Načrt omrežja poslovnih con in drugih posrednikov inovacijskega okolja v Notranjsko – kraški regiji. Dobravlje : OPEN DOOR Iris Suban s.p., 2005. 185 str.
13. Obiščimo jezera na Pivki. [URL: <http://www2.arnes.si/%7Eospivka/jezera/index.htm>], 2003.
14. Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/2004).
15. Popis kmetijskih gospodarstev v Republiki Sloveniji. Ljubljana : SURS.
[URL: <http://www.stat.si>], 2000.
16. Poslovanje samostojnih podjetnikov posameznikov v občini Postojna v letu 2004. [URL: <http://www.postojna.si/dokument.aspx?id=1949>], april 2006.
17. Programska izhodišča za EKO regijo. Pivka : Regionalna razvojna agencija Notranjsko – kraške regije, 2006. 16 str.
18. Razvoj podeželja občin Ilirska Bistrica, Pivka in Postojna.
[URL: <http://rpp.ilirska-bistrica.si/index.php>], marec 2006.
19. Razvoj malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji in Evropski uniji. Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2004. 55 str.
20. Razvojni program Dežele presihajočih jezer. Pivka : Lokalni pospeševalni center Pivka, 2005.
21. Regionalni razvojni program 2007-2013. 87 str. [URL: <http://www.rra-nkr.si/rrp.php>], maj 2006.

22. SI-STAT podatkovni portal. [URL: <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp>], april 2006.
23. Spletna stran Občine Pivka. [URL: <http://www.pivkap.si/>], april 2006.
24. Spletna stran družbe Javor Pivka d.d. [URL: <http://www.javor.si/>], 2006.
25. Spletna stran Regionalne razvojne agencije Notranjsko – kraške regije. [URL: <http://www.rra-nkr.si/>], marec 2006.
26. Statistični letopis Republike Slovenije 1996. Ljubljana: SURS, 1996.
27. Statistični letopis Republike Slovenije 1997. Ljubljana: SURS, 1997.
28. Statistični letopis Republike Slovenije 1998. Ljubljana: SURS, 1998.
29. Statistični letopis Republike Slovenije 1999. Ljubljana: SURS, 1999.
30. Statistični letopis Republike Slovenije 2000. Ljubljana: SURS, 2000.
31. Statistični letopis Republike Slovenije 2001. Ljubljana: SURS, 2001.
32. Statistični letopis Republike Slovenije 2002. Ljubljana: SURS, 2002.
33. Statistični letopis Republike Slovenije 2003. Ljubljana: SURS, 2003.
34. Statistični letopis Republike Slovenije 2004. Ljubljana: SURS, 2004.
35. Statistični letopis Republike Slovenije 2005. Ljubljana: SURS, 2005.
36. Strategija razvoja Slovenije. Ljubljana : UMAR, 2005. 32.str.
37. Štipendijska shema Notranjsko – kraške regije. [URL: <http://www.rra-nkr.si/shema.php>], marec 2006.
38. Uredba o prednostnih območjih za dodeljevanje regionalnih spodbud in metodologiji za izračun indeksa razvojne ogroženosti za programsko obdobje 2007- 2013. [URL: <http://www.zdruzenjeobcin.si/dokumenti/doku271.doc>], januar 2006.
39. Uredba o prednostnih območjih za dodeljevanje regionalnih spodbud in metodologiji za izračun indeksa razvojne ogroženosti za programsko obdobje 2007- 2013. Ljubljana : Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2005.
40. Uredba o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (Uradni list RS, št. 28/2000).
41. Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/2004).
42. Zakon o podpornem okolju za podjetništvo (ZPOP) (Uradni list RS, št. 40/2004).
43. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 93/05).

PRILOGE

Priloga 1: Dejavniki gospodarskega razvoja določenega lokalnega okolja

GOSPODARSKI RAZVOJNI POTENCIAL	- geografski položaj
	- naravna bogastva
	- infrastruktura
	- ponudba delovne sile (kadrov)
	- ponudba nepremičnin (prostora)
	- raziskovalni/inovativni potenciali
	- politična situacija (razvoj)
	- gospodarska politika
	- regionalna politika
	- človeški viri:
	intelektualno in kulturno okolje
	regionalna domišljavost (zaverovalnost vase)
	notranja/zunanja komunikacija in sodelovanje

Vir: Filipič, 1997, str. 4.

Priloga 2: Bruto domači proizvod po pariteti kupne moči na prebivalca v odstotku od povprečja EU-25

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
EU-25	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
EU-15	110,8	110,5	110,3	110,1	110,0	109,8	109,6	109,4	109,1
Nove članice	46,4	47,8	48,8	49,4	49,7	50,2	50,8	51,8	52,9
Slovenija	68,2	69,5	71,1	71,9	73,6	72,7	73,9	74,5	76,0
Pomurska	53,0	54,1	55,0	55,2	52,8	51,3	52,2	51,8	52,1
Podravska	55,8	57,0	57,3	58,2	60,5	60,2	61,3	62,7	63,3
Koroška	54,1	55,2	56,1	57,1	59,2	59,5	60,3	59,9	59,3
Savinjska	64,0	64,6	66,5	66,6	66,9	65,6	65,4	66,6	67,6
Zasavska	57,0	57,5	58,1	58,4	60,1	57,7	55,5	54,2	54,5
Spodnjeposavska	56,9	57,9	60,3	63,6	61,5	62,0	63,1	62,9	61,0
Gorenjska	60,5	61,5	63,8	64,0	64,8	63,6	65,2	65,6	66,1
Notranjsko – kraška	52,1	53,4	56,1	57,2	57,2	57,7	57,8	58,6	58,1
Goriška	66,2	67,9	69,9	69,8	73,1	71,4	72,9	72,4	72,5
Obalno – kraška	73,9	75,7	76,7	77,6	77,7	76,3	76,8	77,3	78,8
Jugovzhodna Slovenija	61,4	62,4	65,5	67,2	66,8	66,5	67,9	67,5	68,6
Osrednjeslovenska	93,5	95,3	96,9	98,2	102,9	101,5	103,9	105,0	109,4
Udine	135,1	132,8	128,5	126,2	126,2	125,6	122,8	125,0	123,2
Gorizia	127,7	126,6	122,8	124,3	124,3	123,2	120,6	118,8	114,1
Trieste	131,8	131,4	127,6	127,5	128,5	133,5	139,3	137,2	136,6
Vas	52,6	53,9	57,3	59,8	61,3	:	56,8	57,5	62,9
Zala	45,3	45,9	45,8	46,4	46,7	:	48,3	50,4	55,4
Südburgenland	66,1	67,3	67,7	66,2	69,0	69,3	70,3	69,2	70,4
Klagenfurt-Villach	137,4	137,6	133,3	133,2	135,4	132,5	127,6	121,9	123,9
Unterkärnten	75,1	76,8	76,6	75,0	76,8	77,0	77,2	78,4	80,8
Oststeiermark	78,5	79,8	78,9	78,4	81,1	82,2	78,1	76,8	78,0
West- und Südsteiermark	78,7	79,6	79,7	78,4	79,6	80,4	76,9	74,2	79,2

Vir: Eurostat, 2006.

Priloga 3: Bruto plača na zaposlenega in bruto osnova za dohodnino na prebivalca

Regije	Povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega				Bruto osnova za dohodnino na prebivalca, Indeks Slo =100					
	2003		2004		2001		2002		2003	
	v SIT	Indeks Slo =100	v SIT	Indeks Slo =100	v SIT	Indeks Slo =100	v SIT	Indeks Slo =100	v SIT	Indeks Slo =100
Osrednje slovenska	294.394	116,3	307.934	115,1	1.260.241	122,3	1.391.287	122,3	1.452.601	119,1
Obalno-kraška	255.463	100,9	269.308	100,6	1.148.144	111,5	1.267.320	111,4	1.357.228	111,3
Gorenjska	242.330	95,7	256.334	95,8	1.053.070	102,2	1.158.440	101,8	1.258.167	103,2
Goriška	246.856	97,5	262.965	98,3	1.136.892	110,4	1.237.715	108,8	1.332.860	109,3
Savinjska	228.960	90,4	244.165	91,3	928.976	90,2	1.020.419	89,7	1.112.183	91,2
Jugovzhodna Slovenija	234.669	92,7	249.674	93,3	970.174	94,2	1.081.319	95,0	1.170.233	96,0
Pomurska	210.153	83,0	221.851	82,9	762.245	74,0	846.602	74,4	909.297	74,6
Notranjsko-kraška	228.716	90,3	239.791	89,6	1.027.700	99,8	1.144.908	100,6	1.232.648	101,1
Podravska	234.286	92,5	247.809	92,6	870.793	84,5	973.005	85,5	1.060.064	86,9
Koroška	218.833	86,4	232.131	86,8	889.663	86,4	972.703	85,5	1.059.669	86,9
Spodnje posavska	227.470	89,8	241.028	90,1	885.535	86,0	974.095	85,6	1.046.802	85,9
Zasavska	235.007	92,8	249.022	93,1	955.419	92,7	1.041.766	91,5	1.120.277	91,9
Slovenija	253.200	100,0	267.571	100,0	1.030.146	100,0	1.137.960	100,0	1.219.196	100,0

Vir: Pečar, 2005, str. 94 - 95.

Priloga 4: Število let šolanja prebivalstva 15+, 1981 – 2002

REGIJE	Povprečno število let šolanja preb. 15+		
	1981	1991	2002
Osrednjeslovenska*	9,46	10,31	11,27
Obalno-kraška	8,70	9,71	10,70
Gorenjska	8,75	9,71	10,70
Goriška	8,47	9,38	10,42
Savinjska	8,46	9,36	10,39
Jugovzhodna Slovenija*	7,95	9,03	10,14
Pomurska	8,30	9,10	10,02
Notranjsko-kraška	8,27	9,22	10,29
Podravska	8,62	9,64	10,60
Koroška	8,14	9,26	10,33
Spodnjeposavska	8,08	9,05	10,19
Zasavska	8,46	9,32	10,34
Slovenija	8,72	9,65	10,64

* Za leti 1981 in 1991 veljajo podatki za plansko regijo.

Vir: Pečar, 2003, str. 52.

Priloga 5: Delež prebivalstva priključenega na javno kanalizacijo in delež površine območij Natura 2000 v letu 2004

REGIJE	% prebivalstva priključenega na javno kanalizacijo	% površine območij Natura 2000
Osrednjeslovenska	66,9	21,6
Obalno-kraška	59,0	48,2
Gorenjska	52,4	44,3
Goriška	47,7	47,1
Savinjska	39,4	16,6
Jugovzhodna Slovenija	36,8	48,4
Pomurska	31,2	43,5
Notranjsko-kraška	40,5	53,6
Podravska	44,2	28,8
Koroška	49,3	19,5
Spodnjeposavska	34,2	18,5
Zasavska	63,5	21,8
Slovenija	49,9	35,5

Vir: Uredba o prednostnih območjih za dodeljevanje regionalnih spodbud in metodologiji za izračun indeksa razvojne ogroženosti za programsko obdobje 2007- 2013, 2005.

Priloga 6: Osnovni podatki o Notranjsko- kraški regiji

Občine v Notranjsko- kraški regiji	Površina km2	Število naselij	Prebivalstvo	Prebivalci na km2 2003
Bloke	75	45	1.571	22
Cerknica	241	65	10.415	44
Ilirska Bistrica	480	63	14.351	59
Loška dolina	167	20	3.751	23
Pivka	223	29	5.961	27
Postojna	270	40	14.536	54
SKUPAJ	1.456	262	50.585	35

Vir: Interni podatki Območne gospodarske zbornice Postojna, 2006.

Priloga 7: Delež prebivalstva po starostnih skupinah v občini Pivka, Notranjsko – kraški regiji in Sloveniji

	0 – 14 let				15 – 64 let				65 let in več			
	Popis			Na dan 30.06 2005	Popis			Na dan 30.06 2005	Popis			Na dan 30.06 2005
	1981	1991	2002		1981	1991	2002		1981	1991	2002	
Slovenija	23,0	20,6	15,3	14,2	65,7	68,5	70,0	70,3	11,3	10,9	14,7	15,5
Notranjsko – kraška regija	21,9	20,4	14,9	14,0	63,4	66,3	69,0	69,4	14,7	13,3	16,0	16,6
Pivka	--	20,2	15,1	14,8	--	64,3	69,8	69,3	--	15,5	15,1	15,9

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006.

Priloga 8: Brezposelnost in zaposlenost po občinah v Notranjsko- kraški regiji, 2004

	Stopnja registrirane brezposelnosti		% žensk med brezposelnimi		% brezposelnih s I, II stopnjo izobrazbe		% brezposelnih s VI, VII stopnjo izobrazbe		Formalna (registrirana) stopnja zaposlenosti	
	%	Indeks SLO=100	%	Indeks SLO=100	%	Indeks SLO=100	%	Indeks SLO=100	%	Indeks SLO=100
N-K regija	8,3	78,4	54,9	103,4	40,1	96,4	8,4	116,3	59,0	106,0
Cerknica	7,5	70,6	51,1	96,2	33,6	80,8	9,4	129,7	61,4	110,3
Loška dolina	5,6	52,3	52,4	98,7	43,1	103,7	7,1	98,4	66,3	119,1
Bloke	5,7	53,7	42,0	79,1	40,8	98,2	20,1	277,7	59,8	107,5
Ilirska Bistrica	9,7	91,8	56,1	105,7	40,1	96,3	7,6	105,0	54,7	98,2
Postojna	9,1	85,7	56,1	105,6	42,6	102,5	7,9	108,8	59,6	107,0
Pivka	7,1	66,7	58,4	109,9	42,4	102,0	9,3	128,7	59,5	106,9

Vir: Pečar, 2005, str. 116.

Priloga 9: Delovno aktivni - dnevni migranti po občini prebivališča in občini dela, občine, Slovenija, Popis 2002

Občina dela / občina prebivališča	Število dnevnih migrantov iz občine Pivka (kot občine prebivališča)	Število dnevnih migrantov v občino Pivka (kot občino dela)
Ajdovščina	7	3
Cerknica	14	17
Divača	58	33
Hrpolje – Kozina	14	10
Idrija	4	--
Ilirska Bistrica	77	313
Izola	4	--
Koper	26	3
Ljubljana	130	3
Logatec	20	8
Maribor	16	--
Nova Gorica	7	--
Piran	4	--
Pivka	737	737
Postojna	611	255
Sežana	102	15
Vipava	4	--
Vrhnika	3	--
Skupaj	1858*	1404*

* Podatki za določene občine glede dnevnih migrantov so pomanjkljivi, zato se skupno število ne ujema.

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006.

Priloga 10: Izobrazbena struktura po občinah, popis 2002

	OŠ in manj		Nižja in srednja poklicna		Srednja strokovna in splošna		Višja in visoka	
	Delež v občini	Indeks, SLO=100	Delež v občini	Indeks, SLO=100	Delež v občini	Indeks, SLO=100	Delež v občini	Indeks, SLO=100
N-K regija	37,5	113,6	26,6	97,8	25,2	93,9	10,7	82,7
Cerknica	35,2	106,5	27,6	101,5	25,6	95,1	11,7	90,4
Loška dolina	40,4	122,4	27,6	101,4	22,6	84,3	9,4	72,6
Bloke	45,0	136,1	23,6	86,7	22,4	83,4	9,1	70,2
Ilirska Bistrica	40,1	121,4	27,8	102,3	23,4	87,0	8,7	67,6
Postojna	32,8	99,3	25,4	93,3	28,4	105,5	13,5	104,3
Pivka	43,1	130,7	25,0	92,0	23,7	88,4	8,1	62,8

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006.

Priloga 11: Število gospodarskih družb po velikosti v občinah Notranjsko – kraške regije

	Število gospodarskih družb								Število zaposlenih			
	Male		Srednje		Velike		Skupaj		Male	Srednje	Velike	Skupaj
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2005			
N-K regija	679	682	18	20	10	11	707	713	3.106	2.078	4.002	9.186
Cerknica	194	191	4	6	3	3	201	200	789	727	437	1.953
Loška dolina	30	29	1	2	1	1	32	32	64	179	1.122	1.365
Bloke	17	18	1	1	0	0	18	19	24	153	0	177
Ilirska Bistrica	160	157	6	4	1	3	167	164	753	462	350	1.547
Postojna	208	216	5	6	3	2	216	224	1.086	545	995	2.626
Pivka	70	71	1	1	2	2	73	74	408	12	1.098	1.518

Vir: Interni podatki Območne gospodarske zbornice Postojna, 2006.

Priloga 12: Število gospodarskih družb in število zaposlenih po dejavnosti v občini Pivka v letu 2004

Dejavnost SKD	Število gospodarskih družb v dejavnosti		Število zaposlenih		Neto dodana vrednost (000)
	2004	2005	2004	2005	
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	7	7	407	383	1.763.131
Predelovalne dejavnosti	31	32	1.037	1.048	4.630.263
Oskrba z električno energijo, plinom in vodo	1	1	0	0	- 50
Gradbeništvo	14	13	18	40	136.088
Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe	3	4	35	22	182.107
Promet, skladiščenje in zveze	5	5	10	5	18.390
Finančno posredništvo	1	1	0	0	72
Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve	7	7	10	10	59.499
Zdravstvo in socialno varstvo	3	3	10	10	68.370
Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti	1	1	0	0	- 17
SKUPAJ	73	74	1.527	1.518	6.857.853

Vir: Interni podatki Območne gospodarske zbornice Postojna, 2006.

Priloga 13: Nekateri kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb v letu 2003 in 2004

	Velikost gospodarskih družb				Kazalniki poslovnega izida				Gospodarnost poslovanja	
	Sredstva na podjetje (v 1000)		Število zaposlenih na podjetje		Neto čisti dobiček + neto čista izguba – (v 1000)		Delež čiste izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih (%)		Poslovni prihodki / poslovni odhodki	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
N-K regija	219.056	232.721	13	12	4.174.688	4.184.873	0,8	1,3	1.032	1.029
Cerknica	129.646	138.163	10	10	957.949	1.583.051	0,5	0,3	1.039	1.051
Loška dolina	760.468	803.173	44	42	1.347.446	1.324.178	0,1	0,1	1.062	1.047
Bloke	127.688	136.379	9	9	91.627	47.017	0,1	0,2	1.041	1.018
Ilirska Bistrica	197.562	183.800	11	10	475.842	375.181	0,5	1,3	1.024	1.019
Postojna	213.161	244.092	11	10	1.692.894	1.078.794	0,8	1,9	1.038	1.024
Pivka	317.092	345.045	22	21	-391.070	-223.348	2,9	2,5	0.990	1.005
Slovenija	369.454	384.313	12	11	314.751.079	391.397.448	1,7	1,4	1.035	1.040

Vir: Pečar, 2005, str. 123.

Priloga 14: Nekateri kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb v letu 2003 in 2004

	Donosnost						Produktivnost			
	Donosnost sredstev		Donosnost prihodkov		Donosnost kapitala		Poslovni prihodki na zaposlenega (v 1000)		Dodana vrednost na zaposlenega (v 1000)	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
N-K regija	0.030	0.027	0.026	0.024	0.057	0.053	17.697	19.658	5.033	5.387
Cerknica	0.041	0.060	0.028	0.041	0.089	0.135	18.065	19.809	4.697	5.170
Loška dolina	0.060	0.055	0.058	0.055	0.076	0.071	17.003	17.494	6.224	6.166
Bloke	0.047	0.021	0.039	0.017	0.087	0.043	16.403	16.616	5.209	4.832
Ilirska Bistrica	0.017	0.012	0.015	0.011	0.049	0.037	19.245	20.901	5.076	5.393
Postojna	0.040	0.022	0.037	0.021	0.080	0.045	19.677	22.391	5.584	6.001
Pivka	-0.019	-0.009	-0.019	-0.009	-0.030	-0.017	13.442	16.358	3.556	4.124
Slovenija	0.023	0.026	0.026	0.029	0.048	0.056	24.839	27.632	6.130	6.675

Vir: Pečar, 2005, str. 131.

Priloga 15: Nekateri kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb v letu 2003 in 2004

	Delovna stroškovnost					
	Stroški dela na zaposlenega (v 1000)		Delež stroškov dela v dodani vrednosti (%)		Plače na zaposlenega (v 1000)	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
N-K regija	3.428	3.696	68,1	68,6	200	214
Cerknica	3.057	3.257	65,1	63,0	177	189
Loška dolina	4.085	4.303	65,6	69,8	238	246
Bloke	3.609	3.709	69,3	76,8	237	239
Ilirska Bistrica	3.316	3.616	65,3	67,1	194	211
Postojna	3.682	3.997	65,9	66,6	214	231
Pivka	3.044	3.357	85,6	81,4	178	193
Slovenija	3.807	4.113	62	62	225	241

Vir: Pečar, 2005, str. 139.

Priloga 16: Nekateri kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb v letu 2003 in 2004

	Izvozna usmerjenost		Investicijska aktivnost			
	Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (%)		Investicijski izdatki v sredstvih (%)		Neto investicije na zaposlenega (v 1000)	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
N-K regija	44,1	43,8	14,8	15,6	1.550	1.994
Cerknica	49,6	49,3	19,7	16,2	1.862	1.538
Loška dolina	66,1	66,6	10,0	16,5	696	2.157
Bloke	18,0	19,5	14,5	22,1	1.264	2.527
Ilirska Bistrica	41,8	41,2	10,3	8,9	762	541
Postojna	31,8	29,0	14,7	19,2	1.833	3.457
Pivka	44,4	49,7	20,2	14,2	2.341	1.732
Slovenija	28,2	28,3	13,9	14,4	3.241	3.775

Vir: Pečar, 2005, str. 147.

Priloga 17: Organigram skupine Javor

Vir: Spletna stran družbe Javor Pivka d.d., 2006.

Priloga 18: Pomembnejši kazalci poslovanja za Javor Pivka d.d. za obdobje 2003 – 2005

	2003	2004	2005
Poslovni prihodki (000)	8.197.380	9.391.216	9.832.012
Poslovni prihodki na zaposlenega (000)	10.308	12.567	13.485
Čisti prihodki od prodaje	8.124.992	8.980.200	9.600.205
Čisti dobiček / izguba (000)	-577.925	27.485	-130.176
Dodana vrednost na zaposlenega (000)	3.007	3.981	4.095
Sredstva (000)	8.351.109	8.648.366	9.101.877
Kapital (000)	4.552.045	4.598.854	4.617.560
Zaposleni, stanje 31.12.	801	746	727

Vir: Letno poročilo družbe Javor Pivka d.d. za leto 2005, 2006. str. 6.

Priloga 19: Pomembnejši kazalci poslovanja za Pivko perutninarstvo d.d. za obdobje 2004 – 2005

	2004	2005
Čisti prihodki od prodaje	5.554.560	5.412.294
Čisti dobiček / izguba (000)	-377.650	10.049
Dodana vrednost na zaposlenega (000)	-959	27
Sredstva (000)	7.641.186	7.217.188
Kapital (000)	4.280.350	4.290.399
Povprečno število zaposlenih	394	369

Vir: Interni podatki podjetja Pivka perutninarstvo d.d., 2006.

Priloga 20: Družinske kmetije po šolski izobrazbi gospodarjev

	Skupaj	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska izobrazba	Osnovnošolska izobrazba	Poklicna izobrazba	Srednješolska izobrazba	Višja, visoka, strokovna, univerzitetna ali podiplomska izobrazba
Pivka	441	51	201	105	65	18
N-K regija	2.947	469	1.213	794	351	117
Slovenija	86.336	9.717	40.698	22.448	10.596	2.781

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006.

Priloga 21: Stanovanja po letu zgraditve

Občina	do 1918	1919 – 1945	1946 – 1960	1961 – 1970	1971- 1980	1981 – 1990	1991 – 2000	2001 – 2004
Bloke	266	46	92	42	100	145	61	13
Cerknica	1051	271	342	592	918	630	290	93
Ilirska Bistrica	1425	585	877	576	1100	820	314	80
Logatec	662	208	300	515	952	888	379	241
Loška dolina	455	93	151	213	338	195	78	23
Pivka	697	263	188	207	466	398	143	111
Postojna	1049	539	529	1022	1192	1038	303	261
Skupaj	5605	2005	2479	3167	5066	4114	1568	822

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2006.

Priloga 22: Število dijakov in študentov ter podjetij vključenih v štipendijsko shemo N-K regije

Cerknica		Loška dolina		Pivka		Postojna	
Podjetje	Število štipendistov	Podjetje	Število štipendistov	Podjetje	Število štipendistov	Podjetje	Število štipendistov
Brest, d.o.o.	3	Kovinoplastika, d.d.	6	Pivka, d.d.	1	Liv, d.d.	13
Novolit, d.d.	1			Slavec MF, d.o.o.	1	Misel, d.o.o.	2
Ydria Motors, d.o.o.	2			Javor, d.d.	1	Stadij, d.o.o.	1
Gradišče, d.o.o.	1					Karbič, podjetje za geodetske storitve in grafično oblikovanje, d.o.o.	1
						ORO – orodjarstvo Janez Suša s.p.	1

Vir: Interni podatki Regionalne razvojne agencije Notranjsko – kraške regije, 2006.

Priloga 23: Načrt omrežja v občini Pivka

Naziv	Notranjski mrežni inkubator (NMI) – PI Enota Pivka	NMI – PI Enota Neverke	Poslovna cona Neverke
Lokacija / območje	Pivški dom Pivka	Neverke	Neverke
Upravljelec	Kot iniciator v začetku RRA, nato novoustanovljeno podjetje	Kot iniciator v začetku RRA, nato novoustanovljeno podjetje	LPC Pivka
Skrbnik	RRA N-K regije	LPC Pivka	LPC Pivka
Vsebina enote (pi, tc...etc)	- Prostori za ugoden najem storitvenim podjetjem 150 m2 - Izvajanje nabora storitev za podjetja v regiji - Prostori za izobraževanje in druge dogodke (konferenčna dvorana)	Rezervirano zemljišče v max. Meri 3400 m2, na katerem je možno zgraditi objekt – etažne površine 1300 m2 (P+1)	Zagotavljanje prostorskih pogojev za izgradnjo poslovnih objektov pod konkurenčnimi – ugodnimi pogoji
Partnerji	Občine RRA N-K regije Zasebni investitorji in najemniki	Občina Pivka Zasebni investitorji in najemniki	Občina Pivka Zasebni investitorji in najemniki
Potencialni ustanovitelji	Občine N-K regije	Občina Pivka Zasebni investitorji	
Skupaj potrebna sredstva	Stroški delovanja letno 15 mio SIT	480 mio SIT zgolj investicija Stroški delovanja letno 15 mio SIT	1. faza: 350 mio SIT, 2.faza (širitev): cca 2x po 400 mio SIT
Viri financiranja	Občine, nacionalni in evropski skladi	Občine, nacionalni in evropski skladi	Podjetja, občina, nacionalni in evropski skladi
Dejavnost podjetij / Planirano število podjetij	Storitvene dejavnosti, max. 5 za površino 150 m2, eden najemnik za konferenčno dvorano	10 podjetij	Proizvodna in storitvena podjetja
Vloga enote v omrežju	Element omrežja	Element omrežja	Prostor za realizacijo podjetniških razvojnih projektov pod konkurenčnimi ekonomskimi pogoji

Vir: Načrt omrežja poslovnih con in drugih posrednikov inovacijskega okolja v N-K regiji, 2005, str. 166 – 167.